

9-10-11-12-13-14-15

Handelingen -16-17-18-19-20-21-22

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1984-1985

Vergaderingen van januari en februari 1985

ZANDWINNING NATUURGEBIED DENDERBELLE-BROEK
AANTASTING CULTUREEL PATRIMONIUM DOOR ZURE REGEN
AFVALWATERCOLLECTOR ALBERTKANAAL
AANPASSINGEN BEGROTING 1984
UITGAVENBEGROTING 1985
SAMENSTELLING SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VOOR VLAANDEREN
VERANDERING NATUURWETENSCHAPPELIJKE GEBIEDEN IN RECREATIEGEBIEDEN
FINANCIËLE SITUATIE VLAAMS WONINGFONDS
MOEILIKHEDEN MUZIEKONDERWIJS
PROBLEMATIEK STORTEN VAN AFVAL
DRINKWATERVOORZIENING VLAANDEREN
INVESTERINGSFONDS SUBSIDIERING GEMEENTELIJKE INFRASTRUCTUURWERKEN
OUDERBIJDRAGE KINDERKRIBBEN EN PEUTERTUINEN
RESIDENTIELE ZORG MENTAAL GEHANDICAPTEN HALLE-VILVOORDE
VERWERKING GIFTIG INDUSTRIEEL AFVAL EN SANERING HOOGHE MAEY
VERENVERWERKENDE BEDRIJVEN
FLANDERS TECHNOLOGY INTERNATIONAL 85
JAARBOEK 1983-1984 VLAAMSE RAAD VOOR HET LEEFMILIEU
REGLING SCHOOLVAKANTIES 1985-1986
WERKZAAMHEDEN NEDERLANDSE TAALUNIE
AFSLUITING ELECTRICITEIT, GAS EN WATER IN STRENGE WINTERPERIODE
BEGROTINGSTABELLEN

Inhoud

Nr. 9 22 januari 1985
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 273

Begrotingsstukken

Indiening en verwijzing, blz. 273

Ontwerpen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 273

Voorstel van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 273

Verslagen

Indiening, blz. 273

Geschilberaadslaging van de Vlaamse Executieve

Indiening, blz. 274

Mededeling van het Rekenhof

Indiening, blz. 274

Motie

Indiening, blz. 274

Schriftelijkevragen

Indiening, blz. 274

Onderzoek naar de taalgroep, blz. 274

Samenstelling van Commissies

Wijzigingen onder de vaste en de plaatsvervangende leden, blz. 274

Dringende vraag (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer J. De Mol tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud, over de aanvraag betreffende zandwinning in het natuurgebied Denderbelle-Broek, blz. 275

Regeling van de werkzaamheden, blz. 275

Vragen (R.v.O. art. 66)

Vraag van de heer J. De Mol tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de aantasting van ons cultureel patrimonium en in het bijzonder de beiaardklokken door zure regen, blz. 275

Vraag van de heer F. Geyselings tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de afvalwatercollector langsheen het Albertkanaal, blz. 276

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse

Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 11 (+ Bijlagen) (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de niet-vertegenwoordiging van de gezinsorganisaties in de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie economie en werkgelegenheid)

Interpellatie van de heer J. De Mol tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud, over de wijzigingen van de door KB vastgestelde gewestplannen en meer in het bijzonder de verandering van natuurwetenschappelijke gebieden in recreatiegebieden (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud)

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting, over de financiële situatie van het Vlaams Woningfonds en de subsidiëring ervan (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie huisvesting)

Interpellatie van de heer A. Laridon tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de problemen en moeilijkheden met betrekking tot het muziekonderwijs (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie onderwijs)

Interpellatie van de heer D. Vervaeke tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over het storten van afval in het algemeen en in Brussel-Halle-Vilvoorde in het bijzonder (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie leefmilieu en waterbeleid)

Interpellatie van de heer O. Meyntjens tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de veiligheidsnormen in de petrochemische bedrijven (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie leefmilieu en waterbeleid)

Interpellatie van de heer F. Geyselings tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de uitbreiding van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen (Toegevoegd aan de begrotingsmaterie leefmilieu en waterbeleid)

Algemene bespreking, blz. 277

Sprekers : de heren G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, H. Schiltz, Ge-

meenschapsminister van Financiën en Begroting, F. Vermeiren, verslaggever, G. Verhaegen, J. Van Elewyck

Regeling van de werkzaamheden, blz. 297

Nr. 10 22 januari 1985
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 299

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 11 (+ Bijlagen) (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellatie (R.v.O. art. 67, 9) Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 299

Sprekers : de heren R. Maes, E. Beyssen, W. Seeuws, G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, H. Schiltz, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, P. Peeters

Economie en werkgelegenheid, blz. 313

Sprekers : de heren P. Deprez, verslaggever, O. Van Ooteghem, M. Olivier, N. De Batselier, A. Denys, F. Geyselings, F. Debussere, J. Ansoms, J. Gabriels, G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid

Regeling van de werkzaamheden, blz. 336

Nr. 11 23 januari 1985
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 337

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 11 (+ Bijlagen) (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse aangelegenheden, blz. 337

Spreekers : de heren P. Tant, verslaggever, A. Denys, G. Temmerman, E. Vankeirsbilck, J. Desseyn, A. De Beul, M. Galle, Minister van Binnenlandse Aangelegenheden, E. Beysen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 357

Nr. 12 **23 januari 1985**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 359

Ontwerp van decreet houdende instelling van een Investeringsfonds ter verdeling van de subsidies voor bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van de gemeenten worden uitgevoerd

— 285 (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking, blz. 359

Spreekers : de heren H. De Loor, verslaggever, E. Vankeirsbilck, W. Taelman, G. Temmerman, J. Desseyn, E. Desutter, J. De Seranno, P. Tant, M. Galle, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden

Artikelsgewijze bespreking, blz. 373

Spreekers : de heren J. De Seranno, M. Galle, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar

1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen) (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, blz. 376

Interpellatie van de heer J. De Mol tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud, over de wijzigingen van de door KB vastgestelde gewestplannen en meer in het bijzonder de verandering van natuurwetenschappelijke gebieden in recreatiegebieden, blz. 400

Spreekers : de heren G. Beerden, verslaggever, F. Verberckmoes, mevrouw J. De Loore-Raeymaekers, de heren J. Leclercq, J. De Mol, T. Kelchtermans, F. Geyselings, E. Desutter, D. Vervaeke, mevrouw M. Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw M. Smet, de heren J. De Seranno, P. Akkermans, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud

Regeling van de werkzaamheden, blz. 408

Nr. 13 **Donderdag 24 januari 1985**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 409

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen) (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Huisvesting, blz. 409

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting, over de financiële situatie van het Vlaamse Woningfonds en de subsidiëring ervan

Spreekers : de heer A. Coppieters, verslaggever

Regeling van de werkzaamheden, blz. 412

Vragen (R.v.O. art. 66)

Vraag van de heer J. Valkeniers tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnszorg, over de ouderbijdrage voor kinderkribben en peuterspeelplaatsen, blz. 412

Vraag van de heer J. Valkeniers tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnszorg, over de uitbreiding van de residentiële zorg voor mentaal gehandicapten in Halle-Vilvoorde, blz. 413

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen) (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Huisvesting (Voortzetting), blz. 414

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting, over de financiële situatie van het Vlaams Woningfonds en de subsidiëring ervan

Sprekers : de heren H. De Loor, J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting, W. Taelman, M. Olivier, O. M eyntj ens, J. Van Elewyck, T. Kelchtermans, J. De Mol, G. Temmerman

Regeling van de werkzaamheden, blz. 429

Nr. 14   **Donderdag 24 januari 1985**
   Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 431

Motie van Orde

Regeling van de werkzaamheden, blz. 431
Spreker : de heer J. Van Elewyck

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Huisvesting (Voortzetting), blz. 432

Interpellatie van de heer J. Valkeniers tot de heer J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting, over de financiële situatie van het Vlaams Woningfonds en de subsidiëring ervan, blz. 437

Sprekers : de heren C. Marchand, J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting, H. De Loor, J. Van Elewyck, M. Olivier, G. Temmerman, J. Valkeniers, J. De Mol

Regeling van de werkzaamheden, blz. 438

Ontwerp van decreet houdende instelling van een Investeringsfonds ter verdeling van de subsidies voor bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van de gemeenten worden uitgevoerd

— 285 (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Aangehouden stemmings, blz. 438

Spreker : de heer J. De Seranno

Hoofdelijke stemming, blz. 439

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer T. Kelchtermans tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de stortproblematiek in Limburg, van de interpellatie van de heer L. Vanvelthoven tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de verwijdering van industrieel afval in het algemeen en de gevolgen van een eventuele sluiting van de Hooge Maey in het bijzonder, van de interpellatie van mevrouw L. Detiege tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de oprichting van één centrale inrichting voor verwijdering en verwerking van giftig en gevaarlijk industrieel afval in het Vlaamse Gewest en de sanering van de industriële stortplaats Hooge Maey te Antwerpen en van de interpellatie van de heer F. Geyselings tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over het afvalbeleid en de gebrekkige overheidscontrole op de stortplaatsen in het Vlaamse land

Hoofdelijke stemming, blz. 440

Moties tot besluit van de interpellatie van de heer J. De Mol tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de inplanting en exploitatie van verenwerkende bedrijven in Vlaanderen

Hoofdelijke stemming, blz. 441

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Gezondheidsbeleid; blz. 442

Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, mevrouw C. Smitt, de heren G. Anthuenis, L. Hancké, W. Peeters, F. Geyselings, H. Van Rompaey, J. Sleenckx, J. Caudron, R. De Wulf, Gemeenschapsminister van Gezondheidsbeleid

Regeling van de werkzaamheden, blz. 466

Nr. 15   **5 februari 1985**
   Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 467

Begrotingsstuk

Indiening, blz. 467

Ontwerpen van decreet

Indiening, blz. 467

Verslag

Indiening, blz. 467

Jaarboek

Indiening, blz. 467

Motie

Indiening en verwijzing, blz. 467

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 65)

Indiening, blz. 467

Dringende vragen (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer J. De Mol tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de aanwezigheid van oorlogsmateriaal op Flanders Technology International '85, blz. 468

Dringende vraag van de heer J. De Mol tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over het door de Vlaamse Executieve goedgekeurde Jaarboek 1983-1984 van de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu, blz. 468

Dringende vraag van de heer R. Declercq tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de afwezigheid van hedendaagse Vlaamse Cultuur op Flanders Technology International '85, blz. 469

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— II-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs, blz. 470

Interpellatie van de heer A. Laridon tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de problemen en moeilijkheden met betrekking tot het muziekonderwijs, blz. 484

Sprekers : mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever, de heren A. Laridon, C. Moors, L. Vanhorenbeek, E. Beysen, H. Van Rompaey, J. Somers, E. Desutter, T. Kelchtermans, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs

Regeling van de werkzaamheden, blz. 487

Nr. 16

5 februari 1985
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 489

Interpellatie (R.v.O. art. 67)

Indiening, blz. 489

Motie

Indiening en verwijzing, blz. 489

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— II-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar

1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs (Voortzetting), blz. 489

Interpellatie van de heer A. Laridon tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de problemen en moeilijkheden met betrekking tot het muziekonderwijs

Sprekers : de heren J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, T. Kelchtermans, A. Laridon

Leefmilieu en waterbeleid, blz. 496

Interpellatie van de heer D. Vervaeke tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over het storten van afval in het algemeen en in Brussel-Halle-Vilvoorde in het bijzonder, blz. 514

Interpellatie van de heer O. Meyntjens tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de veiligheidsnormen in de petrochemische bedrijven, blz. 515

Sprekers : mevrouw G. Devos, de heren J. Somers, J. Bosmans, L. Vanvelthoven, T. Kelchtermans, mevrouw O. Lefeber, de heren G. Cardoen, M. Capoen, P. Matthys, mevrouw W. De-meester-De Meyer, de heer C. Marchand, mevrouw M. Smet, de heren D. Vervaeke, L. Vanhorenbeek, O. Meyntjens, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs

Regeling van de werkzaamheden, blz. 529

Nr. 17

13 februari 1985
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 531

Ontwerp van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 531

Voorstel van decreet

Intrekking, blz. 531

Verslagen

Indiening, blz. 531

Moties

Indiening en verwijzing, blz. 531

Mededeling van het Rekenhof

Indiening, blz. 532

Interpellaties (R.v.O. art. 67)

Indiening, blz. 532

Mondelinge vraag (R.v.O. art. 66)

Indiening, blz. 532

Schriftelijke vragen (R.v.O. art. 65)

Indiening, blz. 532

Motie van orde

Wijziging in verwijzing naar Commissie, blz. 532

Spreker : de heer J. De Seranno

Dringende vragen (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer E. Beysen tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de regeling van de schoolvakanties voor het schooljaar 1985-1986, blz. 533

Dringende vraag van de heer J. Van Elewyck tot de heer M. Galle, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden, over zijn beslissing niet verder aan de werkzaamheden van de Nederlandse Taalunie deel te nemen, blz. 534

Dringende vraag van de heer J. De Mol tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over zijn verklaring van 13 februari jongstleden in verband met de bestemming van de winst van de organisatie van Flanders Technology International '85, blz. 535

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— II-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

Buitenlands beleid, blz. 535

Sprekers : de heren C. De Cooman,

verslaggever, E. Beysen, A. Steverlynck, J. Van Elewyck, P. Van Grembergen, H. Weckx, R. De Clercq, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur, J. Buchmann, Gemeenschapsminister van Huisvesting

Regeling van de werkzaamheden, blz. 551

Nr. 18 **19 februari 1985**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 553

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985
— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)
Algemene bespreking (Voortzetting)

Bijstand aan personen, blz. 553
Sprekers : de heren E. De Groot, verslaggever, H. Van Wambeke, verslaggever, M. Vandenhove, A. Deneir, R. Declercq, A. Bourgeois, L. Hancké, W. Peeters, J. Somers, mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van Gezin en Welzijnzorg

Regeling van de werkzaamheden, blz. 581

Nr. 19 **20 februari 1985**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 583

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985
— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)
Algemene bespreking (Voortzetting)

Culturele Aangelegenheden en Pedagogische en Didactische Vorming, blz. 583
Sprekers : de heren E. Desutter, verslaggever, J. Van Elewyck, E. Beysen, A. De Beul, P. Breyne, R. Van Steenkiste, P. Peeters

Regeling van de werkzaamheden, blz. 601

Nr. 20 **20 februari 1985**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 603

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985
— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)
Algemene bespreking (Voortzetting)

Culturele Aangelegenheden en Pedagogische en Didactische Vorming (Voortzetting), blz. 603
Sprekers : de heren C. De Clercq, W. Seeuws, R. Declercq, A. Diegenant, mevrouw L. Detiège, de heren D. Vervaet, R. Windels, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur, E. Beysen

Regeling van de werkzaamheden, blz. 627

Nr. 21 **21 februari 1985**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 629

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985
— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Toegevoegde interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)
Algemene bespreking (Voortzetting)

Mediabeleid, blz. 629
Sprekers : de heren J. Bosmans, verslaggever, I. Van Belle, C. De Clercq, J. Van Elewyck, E. Beysen, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur

Regeling van de werkzaamheden, blz. 642

Nr. 22   **21 februari 1985**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 643

Interpellaties (R.v.O. art. 67)
Indiening, blz. 643

Dringende vraag (R.v.O. art. 66, 5)
Dringende vraag van de heer G. Temmerman tot de heer M. Galle, Gemeenschapsminister van Binnenlandse Aangelegenheden, over zijn initiatieven inzake afsluiting, wegens wanbetaling, van de nutsvoorzieningen elektriciteit, gas en water tijdens de strenge winterperiode, blz. 643

Ontwerp van decreet houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking, blz. 644

Hoofdelijke stemming, blz. 645

Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking, blz. 646

Hoofdelijke stemming, blz. 647

Ontwerp van decreet houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984

— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking, blz. 648

Hoofdelijke stemming, blz. 649

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985

— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)

— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 650

Sprekers : de heren J. Gabriëls, W. Seeuws, J. Somers, G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, H. Schiltz, Gemeenschapsminister van Financiën en Begroting, J. Van Elewyck, G. Temmerman

Hoofdelijke stemming, blz. 673

Sprekers : de heren G. Geens, Voorzit-

ter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, J. Van Elewyck, E. Beysen, A. De Beul, G. Verhaegen

Ontwerp van decreet betreffende de milieuvergunning

— 291 (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

Voorstel tot wijziging in verwijzing naar Commissie, blz. 675

Sprekers : de heren J. De Seranno, A. De Beul

Regeling van de werkzaamheden, blz. 675

Bijlagen

Begrotingstabellen, blz. 677

15e vergadering

Dinsdag 5 februari 1985
Morgenvergadering

VOORZITTER : de heer J. Pede

– *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

– *De vergadering wordt geopend om 10 uur.*

De Voonitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

C. Boeraeve-Derycke, F. Piot, G. Verhofstadt, J. Verniers ; gezondheidsredenen.

L. Kelchtermans ; buitenslands.

M. Heughebaert, G. Sprockeels ; ambtsverplichtingen.

BEGROTINGSSTUK

Indiening

De Voorzitter : Het volgende begrotingsstuk werd ingediend :

- Bijlage V bij het ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985 – 8 (1984-1985) – Nr. 1.
-
-

ONTWERPEN VAN DECREET

Indiening

De Voorzitter : De volgende ontwerpen van decreet werden ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende oprichting van een Vlaamse Media-raad
– 300 (1984-1985) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Mediabeleid.
  - Ontwerp van decreet houdende bepaling van de minimumleeftijd voor deelnemers aan wielervedstrijden
– 301 (1984-1985) – Nr. 1.
Verwezen naar de Verenigde Commissies voor Culturele Aangelegenheden en Pedagogische en Didactische Vorming en voor Gezondheidsbeleid.
-
-

VERSLAG

Indiening

De Voorzitter : Het volgende verslag werd ingediend :

- door de heer R. Declercq namens de Commissie voor Culturele Aangelegenheden en Pedagogische en Didactische Vorming over het ontwerp van decreet houdende oprichting van een Vlaamse Adviesraad voor toerisme
– 277 (1983-1984) – Nr. 3.
-
-

JAARBOEK

Indiening

De Voorzitter : Het volgende jaarboek werd ingediend :

- Jaarboek oktober 1983 – september 1984 van de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu. Dit jaarboek ligt ter inzage bij het Secretariaat van de Raad, Afdeling Openbare Vergadering.
-
-

MOTIE

Indiening en verwijzing

De Voorzitter : De volgende motie werd ingediend :

- Motie van de gemeenteraad van Middelkerke tot het bekomen van amnestie.
Verwezen naar het Bureau.
-
-

SCHRIFTELIJKE VRAGEN (R.v.O. art. 65)

Indiening

De Voonitter : Schriftelijke vragen werden ingediend door :

- de heren J. Bosmans, J. Caudron, A. De Beul, C. De Clercq, J. De Mol, J. Gabriels, F. Geyselings, A.

Voorzitter

Laridon, O. Meynjen, L. Pans, P. Peeters, W. Peeters, J. Sleenckx, J. Somers, H. Suykerbuyk, J. Thys, J. Valkeniers, O. Van den Broeck, P. Van Grembergen, L. Vanhorenbeek, O. Van Ooteghem, L. Vanvelthoven, D. Vervaeck.

DRINGENDE VRAGEN (R.v.O. art. 66, 5)

Dringende vraag van de heer J. De Mol tot de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de aanwezigheid van oorlogsmateriaal op Flanders Technology International '85

De Voorzitter : Aan de orde is de dringende vraag van de heer De Mol tot de heer Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid, over de aanwezigheid van oorlogsmateriaal op Flanders Technology International '85.

De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, in Vlaanderen is een ruime vredesbeweging op gang gekomen. Op dit ogenblik concentreert de actie van de vredesbeweging zich tegen de plaatsing van de kernwapens. Deze vredesbeweging is echter ruimer en verzet zich tegen alerhande oorlogstuig dat enkel de vernietiging vooropstelt. Op de beurs in 1983 was niet alleen een volledige, met alerhande oorlogstuig uitgeruste helikopter aanwezig, maar kon men ruim kennismaken met vliegtuigen, tanks, afweergeschut enzovoort. Deze laatste werd via verkleinde modellen aan de man gebracht. Bij de eerste opervlakkige benadering leek het een speelgoedbeurs. De verkopers van deze producten brachten de bezoekers wel snel tot de harde oorlogsbusiness realiteit terug.

In 1983 stelden we hierover reeds een schriftelijke vraag aan de voorzitter

van de Executieve. De Voorzitter van de Vlaamse Executieve stelde toen dat het niet de bedoeling was om in Vlaanderen een wapenindustrie op gang te brengen, maar dat hij wel streefde naar compensatiebestellingen voor militaire contracten in Vlaanderen. Hij stelde dat in de toekomst Flanders Technology hierop moet inspelen. Blijkbaar is elke vernietigingsindustrie te verdedigen indien ze maar Vlaams is.

Deze stelling is volgens ons totaal onaanvaardbaar en doet afbreuk aan het vredesstreven.

Welke wapenindustrieën of firma's zullen op de beurs van dit jaar te bewonderen zijn ? Welke soorten wapens zullen tentoongesteld worden ? Welke beperkingen werden in dit verband opgelegd ? Meent de Voorzitter niet dat een produktieve werkgelegenheid — zoals hij in het antwoord van 1983 stelde — zeker niet in de wapenindustrie of haar toeleverende industrieën te zoeken is ? Meent hij niet dat het tentoonstellen van vernietigingswapens totaal ongepast is op een zogenaamd toekomstgerichte beurs ?

De Voorzitter : Minister Poma, die zal antwoorden namens Minister Geens, heeft het woord.

Minister K. Poma (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, Minister Geens heeft mij verzocht het volgende antwoord mede te delen.

Het geachte lid heeft enkele grotske bedenkingen gemaakt bij een manifestatie die het imago van Vlaanderen in een minimum van tijd tot ver buiten de landsgrenzen heeft uitgedragen.

Het overweldigend succes van Flanders Technology International 1985 is het beste bewijs van het feit dat de Executieve op de ingeslagen weg moet voortgaan, ook wat betreft de hoogwaardige compensatiebestellingen die zij voor de militaire programma's opeist ten bate van de industrie en de werkgelegenheid in Vlaanderen.

De tweede editie van de beurs gaat door onder het algemeen thema „Ruimte voor de Mens”. De exposan-

ten die op grond van de door hen verstrekte informatie aanvalswapens wilden tentoonstellen, werden door mij sinds lang verzocht van dat voornemen af te zien.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Dringende vraag van de heer J. De Mol tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over het door de Vlaamse Executieve goedgekeurde Jaarboek 1983-1984 van de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu

De Voorzitter : Aan de orde is de dringende vraag van de heer De Mol tot de heer Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over het door de Vlaamse Executieve goedgekeurde Jaarboek 1983-1984 van de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu.

De heer De Mol heeft het woord.

De heer J. De Mol (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu heeft onder meer als opdracht het opstellen van een jaarlijkse inventaris voor het leefmilieu in Vlaanderen en een jaarverslag over de activiteiten van de Raad. Op 15 oktober 1984 werd de eerste versie van dit jaarboek neergelegd. De Vlaamse Executieve keurde dit jaarboek op 5 december 1984 eenparig goed. Niettegenstaande er bepaalde opmerkingen waren, stelde u voor om dit document over te maken aan de Voorzitter van de Vlaamse Raad. Alhoewel er bepaalde veranderingen dienden aangebracht, heeft u de Administratie zelfs nog niet in kennis gesteld van de beslissing van de Executieve.

Op deze wijze werd meer dan twee maand na de beslissing van de Executieve, aan de Administratie nog geen opdracht tot aanpassing van het jaarboek gegeven. Intussen werd dit belangrijk document dan toch aan de Voorzitter van de Vlaamse Raad overgemaakt. We menen dat dit jaarboek

De Mol

te belangrijk is om de Vlaamse Raad niet onmiddellijk ervan in kennis te stellen.

1. Waarom werd aan de Administratie twee maand na de beslissing van de Vlaamse Executieve geen opdracht gegeven tot het herwerken ?

2. Wanneer zal de Administratie in kennis gesteld worden van de beslissing van de Vlaamse Executieve ?

3. Wanneer voorziet u, mijnheer de Minister, het overmaken van het herwerkte jaarboek door de Voorzitter van de Vlaamse Raad voor Leefmilieu aan de Voorzitter van de Vlaamse Raad ?

De Voorzitter : Minister Lenssens heeft het woord.

Minister J. Lenssens (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik heb de eer het geachte lid mee te delen dat de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu de opdracht heeft vóór 16 oktober een jaaroverzicht betreffende de stand van zaken op het gebied van het leefmilieu in het Vlaamse Gewest te geven.

Het eerste jaarboek 1983-1984, dat dit jaaroverzicht en het jaarverslag van de activiteiten van de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu omvatte, werd mij op 31 oktober 1984 toegezonden.

Ik heb dit jaarboek op 5 december 1984 ongewijzigd voorgelegd aan de Vlaamse Executieve die ervan akte nam en mij machtigde het boek aan de Voorzitter van de Vlaamse Raad over te maken.

Daar er geen exemplaren meer beschikbaar waren, heb ik het jaarboek slechts op 28 januari 1985 aan de heer Pede, Voorzitter van de Vlaamse Raad, kunnen toezenden.

Ik wil het geachte lid erop wijzen dat het niet de taak van de Administratie is om het jaarboek dat door de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu goedgekeurd werd, te herwerken. Deze Raad kan zelf steeds het boek herwerken en de herwerking aan haar leden voor goedkeuring voorleggen.

Verder dient het geachte lid te weten

dat overeenkomstig het huishoudelijk reglement van de Vlaamse Executieve, één exemplaar van de notificatie van de beslissing van de Vlaamse Executieve van 5 december 1984, via het Kabinet van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve aan het Secretariaat-generaal van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap op 6 december 1984 werd overgemaakt.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

Dringende vraag van de heer R. Declercq tot de heer K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de afwezigheid van hedendaagse Vlaamse cultuur op Flanders Technology International '85

De Voorzitter : Aan de orde is de dringende vraag van de heer Declercq tot de heer Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Cultuur, over de afwezigheid van hedendaagse Vlaamse cultuur op Flanders Technology International '85.

De heer Declercq heeft het woord.

De heer R. Declercq (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, van 25 februari tot 3 maart eerstkomende vindt te Gent Flanders Technology International '85 plaats. Deze Engelse benaming betreft een internationale vakbeurs voor nieuwe technologieën die, althans volgens Nederlandstalige folders, de grootste technologiebeurs ter wereld is.

In Vlaamse culturele kringen heerst ongenoegen over het volkomen ontbreken van enig cultureel luik bij deze manifestatie. Daar haalt men eerder de schouders op bij verwijzing naar de aangekondigde vrij traditionele concerten in het kader van het Festival van Vlaanderen en erg traditionele uitstappen naar de Vlaamse kunststeden.

Het zal de Vlaamse Executieve toch bekend zijn dat er talrijke raakpunten

zijn tussen de hedendaagse kunst en de nieuwe technologieën. Was Flanders Technology dan ook niet een uniek kader voor de creatie van recent werk van Vlaamse componisten of het exposeren van hedendaagse plastische kunst ? Zelfs de academische openingszitting wordt opgeluisterd met erg traditionele muziek en elk spoor van Vlaamse artistieke creativiteit ontbreekt er volkomen.

Is het juist dat ook afwijzend werd gereageerd op de suggestie een info-stand inzake internationale culturele samenwerking op te zetten, zodat er op de 42.000 m² expositieruimte geen vierkante meter beschikbaar is voor cultuur ?

Getuigt dit alles niet van een verontwaardigd gebrek aan interesse voor cultuur en wordt hier niet eens te meer een kans gemist ?

De Voorzitter : Minister Poma heeft het woord.

Minister K. Poma (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, aansluitend bij de vraag van het geachte lid wil ik vooraf stellen dat „Flanders Technology International” een manifestatie is om gedurende een volle week van Vlaanderen een internationaal trefpunt te maken voor de uitwisseling van wetenschappelijke kennis, de bevordering van de technologische en industriële vernieuwing, de uitbouw van de internationale samenwerking en het uitdragen van het Vlaams kwaliteitsimago in het buitenland. Deze verschillende hoofddoelstellingen strekken ertoe de ontwikkeling van nieuwe industriële activiteit te promoten als een hefboom voor de creatie van nieuwe werkgelegenheid, die de welvaart en het welzijn voor de toekomst moeten veilig stellen.

In het kader van de internationale vakbeurs komt de cultuur in het algemeen niettemin sterk aan bod. Ik geef een aantal voorbeelden

Het Commissariaat-generaal voor de Internationale Culturele Samenwerking is op de beurs aanwezig met een eigen stand in de grote inkomhall, rechtover de stand van de Vlaamse Regering.

Poma

In strijd met wat het geachte lid voorhoudt, geeft een hoogstaand concert-programma aan orkesten en musici van eigen bodem de gelegenheid hun reputatie internationaal te bevestigen.

Er is ook een toeristische brochure samengesteld waarin Vlaanderen als attractief landsgedeelte cultuurhistorisch benaderd wordt.

Via drie simultane video's zorgt de Dienst Beeldende Kunst voor een permanente projectie handelend over de hedendaagse Vlaamse kunst.

Verscheidene vooraanstaande uitgeverijen exposeren op de beurs met Vlaamse kunstboeken.

Ten slotte bieden tal van andere exposanten op de beurs initiatieven en produkten met een hoge educatieve waarde voor de jeugd. In dit verband citeer ik in het bijzonder de door Siemens aangeboden tentoonstelling „Perspectieven van de chip”, de vele verwezenlijkingen van de ruimtevaart in het leven van elke dag en inzonderheid het algemeen thema „Ruimte voor de Mens” waaronder de beurs dit jaar georganiseerd wordt.

Ik wil er trouwens het geachte lid op wijzen dat de hedendaagse plastische kunst ruime aandacht heeft in het door mij gevoerd cultureel beleid en inzonderheid in de vele manifestaties die ieder jaar door het CGICS worden georganiseerd.

De Voorzitter : Het incident is gesloten.

ONTWERP VANDECREET houdende eerste aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11 (1983-1984) — Nrs. 1 en 2

ONTWERP VAN DECREET houdende tweede aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-A (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

ONTWERP VANDECREET houdende derde aanpassing van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1984
— 11-B (1984-1985) — Nrs. 1 en 2

ONTWERP VAN DECREET houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1985
— 8 (1984-1985) — Nrs. 1 tot 12 (+ Bijlagen)
— 7 (1984-1985) — Nr. 1 (Algemene toelichting)

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES (R.v.O. art. 67, 9)

Algemene bespreking (Voortzetting)

ONDERWIJS

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer A. Laridon tot de heer J. Lenssens, Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs, over de problemen en moeilijkheden met betrekking tot het muziekonderwijs

De Voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat. Wij behandelen de eerste materie waarvoor Minister Lenssens bevoegd is, met name onderwijs.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw M. Panneels-Van Baelen, verslaggever (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, de Commissie voor Onderwijs heeft twee vergaderingen gewijd aan de bespreking van de begrotingsartikelen met betrekking tot de onderwijssangelegenheden die beheerd worden door de Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs.

Als eerste belangrijk punt kwamen de studietoelagen aan bod. De Minister beklemtoonde de positieve weerslag van het nieuwe stelsel voor het Hoger Onderwijs, dat nu in zijn tweede toepassingsjaar is.

Vergelijkend met het vorige systeem komen we tot het volgende : één der-

de van de bursalen kreeg een lagere toelage, terwijl twee derde een hogere beurs ontving. Een 900-tal mensen ontvingen niets meer, anderzijds kwamen er 1.200 bij met dit nieuwe stelsel, zodat er een 300-tal toelagetrek- kers meer tot het stelsel toegelaten werden.

In totaal zijn er 35.525 toelagetrek- kers. Het gemiddelde bedrag stijgt met het nieuwe stelsel met 4.500 frank. Er wordt tevens geen onderscheid gemaakt tussen het lange en het korte type en tussen het Universi- tair Onderwijs en HOBu, omdat ge- bleken is dat er geen relevante ver- schillen bestaan inzake studiekosten. Voor een inkomen van 600.000 frank zijn er meer gezinnen die een grotere toelage ontvangen. Tegelijkertijd is het gunstig voor alle socio-professio- nele groepen.

Mag ik verwijzen naar het verslag pa- gina 34, waar u een zeer interessante tabel vindt van de verdeling van de toelagen per socio-professionele groep ?

Een student die niet slaagt in zijn stu- dies, kan het jaar dat hij moet over- doen geen toelage ontvangen. Er zijn echter sociale gevallen die een oplos- sing moeten krijgen, want voor deze jongeren kan het ontberen van een beurs het einde van de studies beteke- nen. De Minister zal dit probleem voorleggen aan de Hoge Raad voor Studietoelagen.

De Commissie heeft zeer veel belang gehecht aan de projecten van onder- wijs voor laaggeschoolde jongeren. Vorig jaar gestart met 3 proefprojec- ten te Leuven, St.-Niklaas en Turn- hout, zijn er nu reeds een 20-tal aan- vragen binnen van de subregionale te- werkstellingscomités. Deze opleiding staat open voor alle jongeren van 18 tot 21 jaar. Er worden geen vereisten gesteld, men moet alleen het lager on- derwijs gedaan hebben.

Men wil deze jongeren humane waar- den en meer zelfzekerheid bijbre- ngen, anders bestaat het gevaar dat zij in de marginaliteit terecht komen.

De cursussen omvatten 2 cycli van 20 uren gedurende 20 weken voor een 30-tal deelnemers. Zij omvatten voor

Panneels-Van Baelen

de helft algemene vorming en voor de andere helft maatschappelijke vorming.

Voortgaande op subjectieve uitspraken van de deelnemers hebben de projecten het zelfvertrouwen, het geloof in eigen kunnen en mogelijkheden vergroot. Zij hebben het gevoel dat zij op technisch vlak vooruitgang maken. De Minister en allen die betrokken zijn bij dit verantwoord initiatief wensen we hiervoor te feliciteren.

Er werd in de Commissie de wens uitgesproken dat er meer coördinatie moest bestaan tussen de verschillende initiatieven genomen op dit vlak : Middenstandopleiding, Landbouw, RVA en privé-initiatieven. Ik wil hier nog een persoonlijke bedenking aan toevoegen. Zou het niet wenselijk zijn dat alles wat met onderwijs en opleiding te maken heeft, onder de bevoegdheid komt van één Minister ?

Als derde punt werd het **Kunst**onderwijs besproken, waar vooral de aandacht van de Executieve zal gaan naar de hervorming van het Hoger **Kunst**onderwijs. Tot hiertoe werd alleen het architectuuronderwijs gereorganiseerd. De bespreking over het **kunst**onderwijs ging vooral over het les-geld.

In de begrotingsartikelen 29 paragraaf 2 en 30 is er sprake van een inschrijvingsgeld : dit is niet conform met de schoolpactbepalingen. Daarom werden twee amendementen, eenparig door de Executieve goedgekeurd, ingediend. In artikel 29, tweede paragraaf wordt het woord „inschrijvingsgeld” vervangen door „deelname in de gebruiks- en verbruikskosten”.

In artikel 30 wordt „het bedrag van de inschrijvingsgelden” vervangen door „het bedrag van de inkomsten”. De gevreesde discriminatie tussen Rijks- en gesubsidieerd onderwijs wordt ingevolge deze bepalingen door de Minister weerlegd. Hij streeft een gelijke behandeling tussen alle netten na.

In het zeevisserijonderwijs is door de programmacommissie nog een belangrijk werk te doen. Men is bezig met het op punt stellen van de pro-

gramma's. Verder zal werk moeten worden gemaakt van het onderwijs voor sociale promotie alsook van de inschakeling van het zeevisserijonderwijs onder de vorm van onderwijs met beperkt leerplan, in het kader van deeltijds leren binnen de verlengde leerplicht en dit met eerbied voor de vrije keuze.

De gelijkwaardigheid van de diploma's, dus homologatie door de nationale Minister, moet nog in de programmacommissie worden behandeld.

Betreffende de communautarisering van het kunstonderwijs wordt een moeilijke situatie aangehaald, die remmend werkt doordat de ambtenaren nog onder de bevoegdheid staan van de nationale Minister.

Persoonlijk wil ik hieraan toevoegen dat al deze problemen spoedig kunnen worden opgelost door de overeenkomst getekend op 24 januari 1985 door alle Vlaamse partijen. Deze overeenkomst betekent een belangrijke stap voor de overheveling van de onderwijssmaterie naar de Gemeenschappen toe. Mogen we hopen dat de bestaande knelpunten in de technische werkgroep een spoedige oplossing vinden.

Ten slotte ontstond een discussie rond een schrijven van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten. Op al de problemen gesteld in de brief heeft de Minister uitvoerig geantwoord, waarvoor ik verwijs naar het verslag.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, de Commissie voor Onderwijs keurde met 6 stemmen voor, bij 4 onthoudingen de haar toegewezen artikelen goed.

De eerste aanpassing inzake de begrotingskredieten voor onderwijs werd aangenomen met 6 stemmen bij 2 onthoudingen. Het ging hier over enkele kleine transfers van het ene naar het andere artikel. Te vermelden valt in de tweede aanpassing het tekort in de raming van 95,9 miljoen frank voor studietoelagen, te wijten aan de hoge kost van het hoger onderwijs. De tweede aanpassing werd eveneens aangenomen met 6 stemmen bij 2

onthoudingen.

Het sociaal beleid van de Minister, vooral wat betreft het onderwijs voor laaggeschoolde jongeren en de meer aangepaste studietoelagen verdient alle lof. Daarom verzoek ik u, geachte collega's, deze deelbegroting met zijn aanpassingen goed te stemmen. (**Applaus**)

De Voorzitter : De heer Laridon heeft het woord.

De heer A. Laridon (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, eerst zal ik zeer kort enkele algemene principes naar voren brengen en daarna overgaan tot een rubrieksgewijze bespreking.

De Vlaamse socialisten stellen zich tot doel, mede via het onderwijs, de ontvoogding en de ontplooiing van het individu te stimuleren zodat een bewust en positief maatschappelijk functioneren mogelijk wordt.

Deze doelstellingen kunnen enkel worden bereikt in een kwalitatief hoogstaand onderwijs dat onder meer kan worden tot stand gebracht door een permanente evaluatie en kritische doorlichting van het onderwijsgebeuren en door vernieuwing van het onderwijs in functie van nieuwe ontwikkelingen op maatschappelijk en pedagogisch gebied.

In het licht van deze doelstellingen en bekommernissen kan volgens de Vlaamse socialisten het onderwijsdebat niet worden herleid tot een economisch en/of financieel probleem dat de klemtoon legt op de beheersing van de overheidsuitgaven : centraal moet de sociaal-culturele opdracht van het onderwijs staan.

Wij menen dat in een tijd van crisis deze stellingname meer dan ooit juist is.

Inzake de begroting van onderwijs houden de Vlaamse socialistenvolgende principes aan : principieel geen besparingen in die sector. Wel moeten verspillingen worden tegengegaan en moet een efficiënte controle worden ingericht op de besteding van de openbare middelen. Indien toch moet worden bespaard dan minimaal en

Laridon

evenwichtig gespreid over de netten en in de tijd.

De Vlaamse socialisten stellen dat het onderwijs principieel tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen behoort en dat een juiste uitvoering van de Grondwet dringend is om een degelijk onderwijs sbeleid mogelijk te maken. Dit veronderstelt een restrictieve interpretatie van de „uitzonderingen” in artikel 59bis, § 2°. Tegelijkertijd moet de financiering geregeld worden. De Vlaamse socialisten opteren voor financiering door de Gemeenschappen met eigen financiële middelen, eerder dan voor dotaties.

Bovenstaande interpretatie van de Grondwet houdt in dat de Vlaamse Gemeenschap de inrichtende macht wordt van het Rijksonderwijs. Om een einde te maken aan de dubbelzinnige positie van de nationale Minister van Onderwijs, waarvan wij de laatste tijd zeer duidelijke voorbeelden hebben, maar ook om efficiëntere beheersvormen, beleidscontinuïteit en -kwaliteit en een meer democratische organisatie mogelijk te maken delegeert de Vlaamse Gemeenschap haar bevoegdheden als inrichtende macht naar een autonome Raad, opgericht als parastatale B. Deze Raad zaak uitsluitend zijn samengesteld uit democratisch verkozen verdedigers van het Rijksonderwijs, uit mensen die ernstig zijn gehecht aan dit onderwijsnet. Dit net moet ook een openbare dienst blijven en derhalve worden gefinancierd volgens de behoeften.

Wij zullen zeker nooit aanvaarden dat het Rijksonderwijs zou worden omgevormd tot een gesubsidieerd onderwijsnet. Een politiek akkoord onder de Vlaamse partijen dient de principes met betrekking tot de autonome raad onveranderd te waarborgen. De verslaggeefster, die ik feliciteer voor het degelijk verslag, heeft ook allusie gemaakt op het feit dat we inderdaad op de goede weg zijn. De vier grote Vlaamse politieke partijen hebben eind januari, door ondertekening van het protocol, een grote stap gezet in de richting van een logische en zo ruim mogelijke overheveling van het onderwijs naar de Gemeenschappen. Weliswaar mag er daaraan voorlopig

geen overmatig belang worden gehecht want concreet verandert er steeds niets en blijft het onderwijs dus hoofdzakelijk in handen van de nationale Regering. De ondertekening heeft ook enkel een Vlaamse politieke betekenis want in tegenstelling tot hun Vlaamse collega's moeten de Franstalige partijleiders trouwens het gezamenlijk overleg over de communautarisering van het onderwijs nog aanvatten. Bovendien moet er nadien een Grondwetswijziging worden uitgedokterd in het Parlement waarvoor een tweederde meerderheid noodzakelijk is. De weg is dus nog lang. Aan Vlaamse kant is het ook nog niet allemaal koek en ei. Er blijven knelpunten op te lossen, die allemaal te maken hebben met het verlenen van waarborgen aan elk van de schoolnetten. Ik denk hierbij aan het oprichten van de autonome raad voor het Rijksonderwijs, de financiering naar behoeften van het Rijksonderwijs evenals aan de moeilijkheden en discussies die ontstaan zijn omtrent de samenstelling van deze Raad. In elk geval hopen wij uit de moeilijkheden te geraken.

Een herziening van artikel 59bis, § 2, 2° moet worden voorafgegaan door een politiek akkoord, onder de stichtende partijen van het Schoolpact en de partijen vertegenwoordigd in de betrokken Executieven, dat de schoolvrede in België en in de Gemeenschappen blijvend zal waarborgen.

Mijnheer de Minister, ik wil thans het probleem behandelen inzake de overheveling van de materie „extra muros” naar de Vlaamse Gemeenschap. Wat zijn extra-muros activiteiten? Onder extra-muros activiteiten wordt verstaan activiteiten met leerlingen, die buiten het gewone schoolmilieu plaatsgrijpen. Zij staan tegenover de intra-muros activiteiten of activiteiten die binnen en met de schoolse infrastructuur worden uitgevoerd.

Tot de extra-muros activiteiten behoren de schoolreizen, de didactische uitstappen, de pedagogische of didactische excursies, de eendaagse of meerdaagse studie- en bezinningsperiodes buiten de school, de meerdaagse verblijven in functie van studie- of

werkprojecten. Ik denk hier aan de sneeuwklassen, de zee- en de bosklassen, zowel in binnen- als in buitenland.

Door het feit dat het aantal schooldagen beperkt is en louter toeristische en/of recreatieve activiteiten niet tot de opdracht van de school behoren, moeten de extra-muros activiteiten ondernomen worden vanuit een pedagogisch didactisch perspectief. Beoelde activiteiten moeten dus zinvol in het gehele schoolgebeuren ingeschakeld zijn.

Het behoort tot de pedagogische vrijheid van de inrichtende machten om de uitbouw van deze activiteiten te bepalen, mits deze geïntegreerd zijn in een eigen schoolwerkplan en de continuïteit van het onderwijs verzekerd blijft.

De extra-muros activiteiten vormen geen materie, die uitdrukkelijk gespecificeerd wordt om nationaal te blijven; derhalve is het mogelijk ze over te hevelen naar de Vlaamse Gemeenschap. Het gaat hier niet over schoolvrede, niet over leerplicht, niet over toelagen en diploma's. Het enige waarover twijfels kunnen rijzen zijn de onderwijsstructuren.

De extra-muros activiteiten zijn wellicht gedeeltelijk hieronder te brengen. De materie is een deel van de „inhoud”, namelijk een inhoudsaanvulling. Ze is een inhoudelijke inschrijving in „een” bestaande structuur en is te vergelijken met een specifiek leerplan.

Haar specificiteit ligt hierin dat ze past in om het even welke structuur. De extra-muros activiteiten zijn onder te brengen in het geheel van de onderwijsvormen, die eigenlijk losstaan van de specifieke vakleerplannen.

De extra-muros activiteiten hebben als dusdanig met de structuren niets te maken. De materie past als inhoudelijk gegeven wel degelijk in elk van deze structuren; ze is dus geen betwiste zaak van de communautarisering. Bijgevolg is er, mijns inziens, geen betwisting mogelijk over het feit dat het gaat over een gecommunautariseerde materie.

Laridon

Thans kom ik tot het tweede punt van mijn betoog, met name het beleid inzake kunstonderwijs.

In het verslag van uw Commissie over het ontwerp van begroting voor 1984 is op bladzijde 24, inzake het overleg met de nationale Regering, het volgende vermeld :

„**Betreffende** de aspecten van het onderwijs waarvoor krachtens de Grondwet de nationale Regering bevoegd blijft, zal met deze overleg gepleegd worden met het oog op het treffen van de nodige schikkingen. Dit overleg zal meer precies betrekking hebben op de schoolbevolkingsnormen, het administratief en geldelijk statuut van de leerkrachten, de diploma's en de essentiële toelatingsvoorwaarden, en zulks voor het secundair en het hoger kunstonderwijs.

Tevens zal met de nationale Regering overleg worden gepleegd in verband met de dringend noodzakelijke rationalisatie en programmatie van het kunstonderwijs met beperkt leerplan”.

Mijnheer de Minister, een vraag waar ik een expliciet antwoord zou op wensen is : „**Hoever** staat dit overleg met de nationale Regering ?”

Vervolgens rijst in verband met de draagwijdte van de besparingsmaatregelen de vraag : Hoeveel reeds werd bespaard op grond van de in de begroting voor 1983 en 1984 ingeschreven maatregel ?” Zijn de door de Vlaamse Executieve voorgenomen besparingen bereikt en zijn versoepelingen van deze maatregelen mogelijk ? Indien de bedoelde besparingsmaatregel niet wordt geschrapt in de begroting, dringen wij aan op volgende versoepelingen.

Ten eerste, de vervanging van de term „gesubsidieerde prestaties” door „subsidieerbare prestaties”. Ik zou dan ook voorstellen dat de toen niet aangevraagde maar toch **subsidieerbare** lestijden nu voor subsidie in aanmerking komen.

Ten tweede, toekenning van aantal uren directie in functie van het aantal in 1981-1982 ingeschreven leerlingen.

Nu zijn er instellingen, die omwille van de toepassing van bedoelde besparingsmaatregel, het aantal directie-uren waarop zij aanspraak zouden kunnen maken, nog steeds niet gesubsidieerd krijgen, tenzij zij uren leerkracht zouden laten vallen.

Een derde versoepeling betreft de toekenning van het aantal uren studie-meester-opvoeder in verhouding tot de bestaande vorm. Hier geldt dezelfde redenering als voor het vorige punt.

Een ander probleem inzake het kunstonderwijs is het rationalisatie- en programmatieplan.

Is er reeds een aanvang gemaakt met de voorbereiding van dit plan ? De huidige toestand is immers erg nadelig voor het kunstonderwijs met beperkt leerplan. Ingevolge voormelde besparingsmaatregel wordt elke uitbreiding van het kunstonderwijs met beperkt leerplan onmogelijk. Anderzijds kan wel geprogrammeerd worden in het kunstonderwijs met volledig leerplan, dat ressorteert onder de nationale Minister van Onderwijs, waardoor studierichtingen ontstaan die het onderwijs met beperkt leerplan gaan overlappen.

Gelet op het feit dat het volledig leerplan ressorteert onder de nationale Minister en het beperkt leerplan onder de Gemeenschapsminister, is er geen sprake van enige coördinatie.

Deze voor het beperkt leerplan nadelige situatie moet, ons inziens, zo spoedig mogelijk ongedaan worden gemaakt. Wij dringen dus zeer sterk aan op een rationalisatie- en programmatieplan tegen het schooljaar 1985-1986.

Inzake de uitvoeringsmaatregelen betreffende de nationale materies werden door de nationale Minister van Onderwijs bij het begin van het nieuwe schooljaar aan de inrichtingen voor kunstonderwijs geen richtlijnen verstrekt.

Er waren geen onderrichtingen in verband met de toepassing van het koninklijk besluit van 27 juli 1976 betreffende de terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking en de reffectatie. Mijnheer de Minis-

ter, hebt u hierover reeds overleg gepleegd met de nationale Minister ? Hoelang zal deze voor het kunstonderwijs nadelige toestand nog blijven bestaan ?

Er waren geen onderrichtingen in verband met de aanvragen tot programmatie van de inrichtingen voor kunstonderwijs met volledig leerplan.

Op dit vlak blijkt nogmaals hoe onlogisch de taakverdeling tussen de Staat en de Gemeenschap inzake kunstonderwijs wel is. Vermits het om een nationale materie gaat, zouden de aanvragen tot programmatie door de nationale Minister moeten behandeld worden ! De betrokken inrichtingen mogen niet langer het slachtoffer blijven van deze twijfelachtige en dubbelzinnige toestand. Welke andere dossiers zijn nog in bespreking tussen de nationale Minister en wanneer mag hierover een beslissing worden verwacht ?

Wat het muziekonderwijs betreft, hierover zal ik afzonderlijk handelen in mijn interpellatie.

Een derde probleem dat ik wens te behandelen is dat van de open universiteit. In dit verband, mijnheer de Minister, zou ik graag een aantal vragen stellen en een paar bedenkingen formuleren.

In de loop van het jaar 1982 hielden wij in de Commissie Onderwijs van de Vlaamse Raad een aantal hearings in verband met deze aangelegenheid. Deze hearings werden georganiseerd naar aanleiding van het indienen van twee voorstellen van decreet :

1. het decreet van senator Deleeck, ingediend in 1980 en in 1982 overgenomen door mevrouw Demeester-De Meyer ;

2. het ontwerp van decreet van Minister Ramaekers dat in 1982 omgezet werd tot een voorstel van decreet.

Na deze besprekingen en na de twee hearings is u tot de volgende vier conclusies gekomen.

Ten eerste, de samenwerking met Nederland onderstelt de aanwezigheid van een Vlaamse structuur, waarbinnen de beoogde samenwerking kan

Laridon

gerealiseerd worden. In overleg met de VLIR zal ik hiervoor een voorstel uitwerken en dit ter bespreking voorleggen aan de werkgroep ad hoc van de Vlaamse Executieve. Wat is de stand van zaken in verband met de uitvoering van dit eerste besluit ?

Ten tweede, er zou overgegaan worden tot een onderzoek van de vereiste wetswijzigingen om een open universiteit of een open hoger onderwijs wettelijk mogelijk te maken in overleg met de nationale Regering ter zake. Wat werd in dit verband concreet gerealiseerd ?

Ten derde, hoever staat het met het onderzoek van de mogelijkheden tot oprichting van een beperkte structuur om een wettelijk begrensde open universiteit of open hoger onderwijs mogelijk te maken, binnen de huidige bevoegdheids grenzen van de Vlaamse Gemeenschap ?

Ten vierde, in verband met het onderzoek van de aanbevelingen die aan de nationale Regering kunnen worden overgemaakt met het oog op aanvullende maatregelen voor een grotere openheid van het hoger en universitair onderwijs, wilde ik ook een gelijkwaardige vraag stellen.

Samengevat had ik dus graag van u vernomen hoever het staat met de concrete uitvoering van deze vier besluiten die u einde 1982, begin 1983 heeft genomen.

Ik stel vast, mijnheer de Minister, dat er intussen bepaalde initiatieven tot stand zijn gekomen, wat mij een beetje verwondert.

De VLIR werkt samen met Nederland. Vlaamse universiteiten hebben individuele afspraken met Nederlandse universiteiten. Er is nochtans geen enkele officiële samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Wel is er een afspraak tussen Minister Coens en zijn Nederlandse collega om een gemengde ambtenarencommissie op te richten die zal nagaan in hoeverre de overheid op die samenwerking kan inspelen. De Commissie van ambtenaren zal eerstdaags geïnstalleerd worden. Die oprichting gebeurt ech-

ter op nationaal vlak. Voor de samenwerking aan Belgische zijde zou er overleg gepleegd worden tussen Minister Coens en uzelf. Dit laatste verwondert mij ten zeerste. Vooral wanneer ik dit toets aan de besluiten die u heeft gemaakt aan de hand van de besprekingen die in onze Commissie hebben plaatsgegrepen. Deze zaak schijnt precies een beetje als een nationale materie behandeld te worden. Nochtans meen ik dat wij in de Commissie akkoord gingen dat conform artikel 19, paragraaf 1, 2° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, deze materie, met name de open universiteit, in feite moest geregeld worden volgens artikel 59bis van de Grondwet. Het is ontegensprekelijk een materie die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Raad behoort.

Mijnheer de Minister, welk zal uw verdere houding zijn in verband met dit belangrijk probleem ?

— **Mevrouw G. Devos, Eerste-Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.**

Het volgend onderwerp dat ik wens te behandelen betreft het visserijonderwijs. Het zal u waarschijnlijk niet verwonderen dat ik daarover wil spreken aangezien ik van Oostende ben.

De herstructurering doorgevoerd in 1983 ingevolge het besluit van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983 is weliswaar een stap vooruit in de richting van de herwaardering van het visserijonderwijs en van de af te geven studiegetuigschriften. Anderzijds worden de 5 visserijscholen met een reeks problemen geconfronteerd die dringend om opheldering vragen. De vernieuwing van het visserijonderwijs vraagt heel wat inspanning vanwege de leerkrachten. Als daarnaast de wedden van bepaalde leerkrachten bovendien nog aangetast worden uit hoofde van de nieuwe opdrachtenverdeling — voor leraars technische vakken is de wedde hoger dan voor leraars algemene vakken — dan is het begrijpelijk dat het oorspronkelijk animo en enthousiasme al heel wat geblust is. Mag ik aan de Minister vragen deze kwestie dringend te onderzoeken teneinde er een bevredigende regeling aan te geven ?

Het zal u zeker ook niet onbekend zijn dat de werkgeversorganisaties — redercentrale — en de werknemersvertegenwoordigers — syndicaten — helemaal niet gelukkig zijn met de huidige organisatie van het visserijonderwijs, — in hoeverre ze gelijk hebben laat ik vandaag in het midden — meer bepaald wat betreft de leerstofprogramma's, leerplannen, lessenroosters. Dit gaf aanleiding tot aparte werkgroepen buiten de officiële programmacommissie. Een en ander draagt bij tot onzekerheid in de scholen, bij de leerlingen en de ouders. Een spoedige en kordate aanpak vanwege uw departement is dringend noodzakelijk teneinde tot een opheldering te komen van de huidige, enigszins vertroebelde atmosfeer. Thans volgen een aantal specifieke problemen. Een daarvan is de keuze van de tweede taal.

In de visserijscholen is Engels de tweede taal. Mag een leerling die Frans als tweede taal heeft gevolgd en overkomt naar het visserijonderwijs, daar overgaan naar een hogere klas ?

Een ander specifiek probleem is de geneeskundige geschiktheid. Als gevolg van de reeds bestaande besluiten en de, in afwachting van het verschijnen van aanvullende besluiten, toegestuurde onderrichtingen, is het bewijs van lichamelijke geschiktheid niet meer vereist voor de aanvaarding als leerling aan een visserijschool. Daar het echter van belang is voor de student om te weten of hij later zijn gekozen beroep zal kunnen uitoefenen stellen wij voor wat volgt :

— de scholen houden nauw contact met de PMS-centra die de school begeleiden ;

— in twijfelgevallen wordt de leerling aan het onderzoek van de AGD onderworpen om nopens die twijfel uitsluitel te bekomen ;

— om daaruit onmiddellijk de mogelijkheden voor betrokkene te kunnen afleiden, stellen we voor het formulier AGD derwijze aan te passen dat in alle duidelijkheid gesteld wordt of een kandidaat voldoet aan de voorwaarden van algemene geschiktheid, bijzondere geschiktheid dek, bijzondere geschiktheid machines.

Over de onderwijsmaterie werd verslag uitgebracht door mevrouw M. Panneels-Van Baelen (CVP)

Een derde specifiek probleem waarmee het visserijonderwijs kampt betreft het personeel.

Voor het personeel van het visserijonderwijs bestaat geen statuut. Hierdoor kunnen deze personeelsleden ernstig benadeeld worden. Enkele concrete voorbeelden hiervan zijn nu al aan te halen.

Wij dringen erop aan dat zo spoedig mogelijk werk zou gemaakt worden van het veilig stellen van de rechten en belangen van het personeel, analoog met de vigerende reglementering in het Ministerie van Onderwijs.

Zo komen wij tot het vierde probleem, namelijk de werkzaamheden van de programmacommissie.

Bij het Executievebesluit van 28 juli 1983 werd voorzien in de oprichting van een programmacommissie. De samenstelling ervan werd vastgelegd bij besluit van 1 september 1983. Deze commissie kan zich opdelen in werkgroepen. Wij zijn ons bewust van het

belang en het nut van deze werkgroepen waaraan alle scholen uiteraard de volle medewerking moeten en willen verlenen. Wij achten het evenwel niet opportuun medewerking te verlenen aan werkgroepen of initiatieven die zich in de plaats zouden stellen van de officiële programmacommissie.

Een vijfde probleem is de deeltijdse leerplicht in het visserijonderwijs. De jongste vernieuwing van de leerplichtwet voorziet in een voltijds en een deeltijds leren.

Wij zijn overtuigd dat aan de jonge vissers dezelfde rechten op postcolaire ontwikkeling, op algemeen en beroepsgericht vlak moet gegeven worden.

Zij kunnen zich trouwens minder dan een jongeling aan wal verder bekwalmen door het bijwonen van culturele en educatieve initiatieven. Wij pleiten daarom voor een kordate aanpak van het probleem van het deeltijds leren bij de vissersjeugd omtrent hetwelk wij vandaag nog nergens staan.

Een ander probleem is het efficiënt gebruik van het opleidingsschip.

Wij realiseren ons ten eerste dat het prachtig stuk didactisch materieel dat de 0.29 betekent, nog efficiënter kan gebruikt worden dan tot op heden het geval was.

De scholen zullen daarom, in overleg met de leraars praktijk en technische vakken, in samenspraak met schipper en bemanning van de 0.29, een methode uitwerken van een uniform taakensysteem waarbij elke leerling na zijn schoollopen alle noodzakelijke activiteiten heeft volbracht. Ter gelegenheid zou hieromtrent een concreet voorstel door de Minister moeten gedaan worden.

Het laatste probleem inzake het visserijonderwijs betreft de opleiding tot schipper. De opleiding tot schipper gebeurt in een half schooljaar, examens in februari of in juni. Door de aard van het vissersberoep krijgen de gegadigden voor deze herscholing een contract van de RVA. Volgens dat contract moeten deze mensen de lessen volgen gedurende 40 uren per week. Deze herscholing zou moeten

plaatsgrijpen tijdens de uren bestemd voor de sociale promotie. Dit omvat 10 lessen per week. Gedurende 30 uren zijn de kandidaat-schippers overgeleverd aan de „goodwill” van het personeel. Een officiële structuur blijkt hier onontbeerlijk ! Een vijfde specialisatiejaar waar deze mensen op een passende wijze kunnen opgevangen worden, lijkt mij dan ook meer dan noodzakelijk.

Ik eindig met het hoofdstuk van de studietoelagen.

Wat de studietoelagen betreft voor het hoger onderwijs, doet het ons genoegen dat het hervormingswerk dat door de Ministers Ramaekers en Calewaert werd ondernomen, door de Gemeenschapsminister werd toegepast.

Wij stellen vast dat de Minister en de verslaggeefster zich verheugen over een aantal resultaten die met het nieuwe uitkeringssysteem werden bereikt. De Minister weet nochtans zo goed als wij dat het hier om een aantal correcties gaat die ongetwijfeld – ik ontken het belang ervan niet – belangrijk zijn voor degenen die er voordeel uit halen, maar dat hij toch niet in staat was het probleem fundamenteel aan te pakken. De grens van minvermogenheid werd veel lager geplaatst dan waar ze volgens elk beschikbaar wetenschappelijk onderzoek hoort gesitueerd te zijn. Dit heeft tot gevolg dat de werkelijk minvermogenenden relatief het slechtst worden bedeed. Het huidige uitkeringsstelsel heeft hun situatie iets verbeterd, maar zonder het probleem op te lossen.

We weten dat de middelen ontbreken om het systeem behoorlijk te doen functioneren. Die zullen ook morgen nog ontbreken. Daarom moet naar een andere oplossing gezocht worden die bestaat in de harmonisatie van de overheidsinspanningen die gericht zijn op studerende kinderen.

Het komt ons logisch voor, wanneer de overheid gezinnen betoelaagt voor studerende kinderen dat de toelagen groter zouden moeten zijn naarmate het eigen inkomen in het gezin ontbreekt.

De overheid gebruikt thans drie instrumenten om deze gezinnen te sub-

Laridon

sidiëren : studietoelagen, kinderbijlagen en belastingvermindering.

De studietoelagen worden in beginsel toegekend volgens voormeld principe, behalve voor de laagste inkomens. Het principe toepassen met het bestaande budget zou voor de meeste toelagetrekkers met een gemiddeld inkomen de toelage verminderen. De Executieve durft niet te kiezen voor deze oplossing en laat liever de laagste inkomens inboeten.

De kinderbijlagen houden geen rekening met het gezinsinkomen, omdat zij in eerste instantie een instrument vormen voor een nataliteitspolitiek.

De belastingvermindering voor **kinderlast** houdt gedeeltelijk rekening met de grootte van het inkomen. Vanaf een bepaalde inkomenshoogte stijgt ze niet meer, maar ook hier krijgt de rijke meer dan de arme.

Wanneer men, enerzijds, weet dat zelfs op termijn het **overheidsinkomen** niet zodanig zal toenemen dat aan de behoefte van de gezinnen met lage inkomens kan worden voldaan en dat, anderzijds, een belangrijk gedeelte van de toelagen naar gezinnen vloeien die geen enkel financieel probleem hebben, dan trekken we daaruit het besluit dat het totale pakket van deze toelagen moet aangewend worden volgens het principe dat de overheid gezinnen moet betoelagen naarmate het eigen gezinsinkomen te klein is om hun behoeften te dekken.

Dit wil dus zeggen : de drie vormen van subsidiëring harmoniseren, die geharmoniseerde subsidies, **rekeninghoudend** met het gezinsinkomen toekennen en prioriteit geven aan de lage inkomens.

We spreken ons nu niet uit over de technische formule om dit te realiseren, maar onze fractie en partij zijn gaarne bereid daarover de discussie aan te vatten.

Wat de studietoelagen voor het secundair onderwijs betreft, staan we voor het probleem dat deze ver beneden de

behoefte liggen. Als ook hier geen drastische verhoging van de middelen denkbaar is, zullen we inderdaad zoals de Minister het heeft gevraagd, grondig moeten nadenken over de beste manier om het zeer ontoereikende bedrag te besteden.

Het uitgangspunt van het huidige stelsel is dat in elk geval moet voorkomen worden dat jongeren de studies waarvoor ze bekwaam zijn niet kunnen volgen, wegens gebrek aan financiële middelen.

Er rekening mee houdend dat de leerplicht alle jongeren enkele jaren aanwezig doet zijn in het SO, om het even welke de financiële situatie is van hun ouders, en anderzijds vaststellend dat de middelen absoluut ontoereikend zijn om een ernstige tegemoetkoming te doen voor alle gezinnen met bescheiden inkomens, stellen we de vraag of niet moet overgegaan worden tot een drastische hervorming van het stelsel.

Minister Calewaert heeft het **studiewerk** dienaangaande ingezet, met consultatie van alle betrokken groepen in open hearings. Twee vragen lagen toen voor.

1. Is het denkbaar dat de toelagen worden beperkt tot de hogere jaren van het SO, zodat ze meer substantieel kunnen worden ?

2. Moeten de doelstellingen van de huidige wetgeving niet worden verruimd om onze inspanningen te richten op alle jongeren die minder kansen in het secundair onderwijs hebben, omwille van hun sociale herkomst ? Kan het geld niet beter worden besteed aan het organiseren van een kwalitatieve dienstverlening in en om het onderwijs, er op gericht om achterstanden in te halen, **leermogelijkheden** te vergroten, motivaties te verbeteren bij deze jongeren ?

Ik ben er me van bewust dat de antwoorden op deze vragen zorgvuldig moeten gewikt en gewogen worden. We moeten uiterst voorzichtig zijn iets wat nu een recht is niet om te zetten in een moderne vorm van **liefdadigheid** en een voordeel dat nu van objectieve criteria is verbonden, niet

te vervangen door een gunst die aan een subjectief oordeel is verbonden.

Ik heb geen pasklare antwoorden. Ik schets enkel een richting waarin kan worden gezocht. Ik wil hierbij de Minister verzekeren dat wij onze medewerking willen verlenen voor het oplossen van deze problemen. Uw voorganger in deze materie, Minister Calewaert, heeft destijds ook een beroep gedaan op de medewerking van alle betrokkenen om een vernieuwing voor te bereiden.

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer C. Moors (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, ik wil mijn betoog beperken tot drie thema's : de communautarisering, de Autonome Raad voor het Rijk ksonderwijs en de problematiek van de permanente vorming.

Onlangs hebben de Voorzitters van de vier partij en die de Vlaamse Executieve samenstellen een overeenkomst ondertekend waarin zij een duidelijke omschrijving geven van artikel 59bis, paragraaf 2, 2° van de Grondwet. Het is belangrijk dat de vier partijvoorzitters hierover tot een akkoord zijn gekomen. Dat mag zeer sterk worden onderstreept, zeker op het vlak van het onderwijs.

Maar ik heb toch twee bedenkingen.

Ten eerste, de diverse partijen moeten absoluut voortwerken om na te gaan hoe de communautarisering kan worden aangepakt, hoe ze kan worden verwezenlijkt en hoe op objectieve wijze de volledige overheveling van het onderwijs naar de Gemeenschappen kan worden bewerkstelligd.

— De heer J. Pede, Voonitter, treedt opnieuw als Voorzitter op.

Een tweede bedenking is dat door deze overeenkomst wordt onderstreept dat de Gemeenschap heel weinig bevoegdheid heeft. Uit de omschrijving van de zeven beperkende punten, namelijk wat schoolvrede is, leerplicht, onderwijsstructuren, diploma's, toelagen, wedden en schoolbevolkingsnormen, en door te stellen dat het be-

Moors

grip onderwijs zeer ruim is — niet alleen van dagonderwijs tot het onderwijs voor sociale promotie maar ook het schriftelijk onderwijs — en dat zoveel materies tot de nationale bevoegdheid behoren, volgt dat de Gemeenschappen een uiterst beperkte bevoegdheid hebben.

Dit mag ons echter niet ontmoedigen. Waar wij bevoegdheid hebben, moeten wij deze uitoefenen.

Bijvoorbeeld op het pedagogisch vlak. Waarom niet bijvoorbeeld de heroriëntering van het VSO bespreken, de opleiding van leerkrachten enzovoort... ?

Ik heb het gevoel dat wij te zeer kijken naar artikel 59bis 2°, de financiële middelen en de mogelijkheden, en te weinig naar de inhoud van het onderwijs.

Ik wil ervoor pleiten dat de mogelijkheid, die ons wordt gegeven door de Grondwet, meer zou worden gevaloriseerd en dat er meer aandacht aan zou worden besteed.

Inzake de Autonome Raad voor het Rijksonderwijs wil ik onderstrepen dat de CVP er voorstander van is en dit jaren is geweest om drie redenen.

Er rust op het Rijksonderwijs ongetwijfeld een drievoudige hypotheek. De directe leiding van het Rijksonderwijs door de Minister, zowel op het gebied van de pedagogie als het beheer, leidt tot een gebrek aan continuïteit en plaatst daarenboven de Minister in de dubbelzinnige positie van inrichter van het Rijksonderwijs enerzijds en beleidsman voor het hele onderwijs anderzijds.

Er is een andere hypotheek, met name de verregaande centralisatie waardoor elementaire vormen van eigen autonomie en verantwoordelijkheid van Rijkscholen uit den boze zijn. Het is godgeklagd dat nog altijd stagiaires — tot daar — maar zelfs gewone vervangingen van beperkte duur moeten worden beslist op een Kabinet. Het is onvoorstelbaar welke centralismen in het Rijksonderwijs heersen, met alle

gevolgen voor de vervanging wanneer een leerkracht ziek valt en dus ook met alle gevolgen voor de leerlingen.

Gelukkig werd nu reeds een decentralisatie ingevoerd voor het technisch personeel maar op pedagogisch vlak is de centralisatie nog steeds groot.

Tenslotte blijft er een derde hypotheek op het Rijksonderwijs rusten, met name de verregaande politisering, vooral in het personeelsbeleid, precies door deze grote centralisatie.

Deze drievoudige hypotheek moet worden weggenomen. Er moet meer autonomie worden gegeven aan het Rijksonderwijs en dit bij voorkeur aan de basis, dus aan de schoolgemeenschappen, aan de scholen zelf. Onderhandelingen vinden thans plaats in de Vlaamse Executieve. De onderhandelaars van de vier partijen zijn al aangeduid. Ik hoop dat de moeilijkheden, die nog bestaan en die in het verslag werden aangehaald maar die ook de Minister heeft aangestipt in zijn inleiding, zullen worden weggewerkt en dat men niet opnieuw zal terugvallen in een bepaalde politisering.

Mijn derde beschouwing betreft de problemen van de permanente vorming. Het is overbodig nogmaals het belang toe te lichten van de permanente vorming. Wij zijn er allemaal mee verzoend dat wij ons bij wijze van spreken vanaf de wieg tot aan het sterfbed moeten vervolmaken. Dat is nu eenmaal de stand van zaken. De maatschappelijke evolutie heeft dat meegebracht. Vooral de spectaculaire vooruitgang van het wetenschappelijk onderzoek ligt er aan de basis van. Dit dwingt iedereen ertoe op het professionele vlak, op het menselijke vlak en op het vlak van een aantal vaardigheden zich bij te scholen.

Wij stellen vast dat wij ook een grote verscheidenheid van middelen hebben om ons te volmaken. Onderwijs, de socio-culturele verenigingen, de bedrijfsopleiding, de culturele centra enzovoort. Er is een hele reeks van instellingen die zich daarmee bezighouden.

Het is nochtans opmerkelijk dat de jongste tijd bijzondere aandacht

wordt besteed aan twee categorieën, de zogenaamde analfabeten, 200.000 in het Vlaamse land, die niet zouden kunnen lezen of schrijven, en degenen die de kans niet hadden om een diploma te behalen. Ik denk hierbij vooral aan het diploma van lager secundair onderwijs of hoger secundair onderwijs.

Wij weten echter in feite onvoldoende over de problemen die er in werkelijkheid bestaan. In verband met de analfabeten zegt men dat er in Vlaanderen 200.000 analfabeten zijn. In Frankrijk spreekt men over 400.000 analfabeten. Deze verhouding lijkt mij, rekening houdende met de grootte van het land niet juist te zijn. In Frankrijk zegt men echter ook dat er daar 8 miljoen „illettrés” zijn, die niet in staat zijn teksten te lezen en vooral te begrijpen. Wij moeten een juist inzicht krijgen in de reële behoeften van degenen die tekort hebben aan de elementaire vorming te kunnen lezen, schrijven en rekenen. Wij stellen de vraag hoe wij deze mensen moeten bijscholen. De meesten hebben toch de kans gehad tot veertien jaar naar school te gaan. Zeker de jongeren die verplicht waren tot zestien jaar naar school te gaan en momenteel tot achttien jaar. Hoe is het dus mogelijk dat er daar nog een belangrijke categorie is die niet kan lezen of schrijven? Daar schort toch ergens pedagogisch iets aan de opleiding. Kan niet worden onderzocht hoe daaraan moet worden verholpen vooraleer weer een reeks nieuwe initiatieven worden genomen die op zichzelf bewonderenswaardig zijn. Er zijn nu personen die zich in hun vrije tijd onbezoldigd inzetten om hun medemensen te leren lezen en schrijven of die een tweedekansonderwijs geven waardoor men in staat is langs de Examencommissie een diploma lager of middelbaar onderwijs te behalen. Het is allemaal vrijblijvend en niet vol te houden.

Wij vragen ons af of er geen structuur kan tot stand worden gebracht om deze initiatieven financieel te steunen. Kan dit niet binnen de huidige structuren? Er worden toch enorme sommen aan onderwijs besteed. Er zijn meer dan 110.000 leerkrachten en docenten en meer dan 30.000 personen

Moors

die assisteren. Met andere woorden, er zijn reeds meer dan 140.000 personen tewerkgesteld in het onderwijs. Kan er niets worden gevonden om degenen die behoefte hebben, om na een primaire opleiding via bijscholing een diploma te behalen, op een aangepaste manier op te vangen ?

Ik vrees inderdaad dat nieuwe structuren een hele nieuwe administratie nodig zullen hebben, waardoor de kosten dan ook hoger zullen zijn. Mijnheer de Minister, ik pleit voor een onderzoek naar de reële behoeften aan opleiding. Er dient te worden nagegaan hoe binnen de bestaande opleidingsvormen zowel binnen als buiten de school, aan deze behoeften kan worden tegemoetgekomen. Ook de socio-culturele sector kan hiervoor worden aangesproken. Mocht de bestaande infrastructuur dan nog onvoldoende blijken, dan kan men nieuwe initiatieven gaan subsidiëren.

Een ander belangrijk punt dat ik wil behandelen betreft de open universiteit. Ook hier zijn er behoeften. In Nederland hebben 30.000 mensen belangstelling voor de cursussen van de open universiteit. Sommige beweren dat de behoeften in het Vlaamse land minder zijn. Misschien is dit zo omdat wij een uitgebreider onderwijsnet hebben dan Nederland, onder meer meer spreiding van hoger onderwijs. Ook de sociale promotie is bij ons sterk uitgebouwd. Meer dan 100.000 leerlingen volgen dat onderwijs. Bij ons is de democratisering zeer sterk doorgedrongen, in Nederland ook. Wij hebben gelukkig geen numerus clausus, Nederland wel. Als er zich in Nederland 30.000 mensen voor zo een opleiding die aanleiding moet geven tot een diploma hoger onderwijs, aanmelden dan moet er ook bij ons toch ook een reële behoefte zijn. Alvorens er zich van af te maken met te zeggen dat bij ons de behoeften minder aanwezig zijn zou men toch beter eerst een onderzoek laten verrichten.

Aansluitend bij wat ik kom te zeggen, vraag ik mij dan ook af, zoals collega Laridon, hoe in de toekomst de sa-

menwerking met Nederland moet verlopen. De VLIR heeft een overeenkomst met de instelling Stichting Nederland afgesloten. Dient dit vrijblijvend initiatief niet meer armslag te krijgen ?

Ten slotte nog dit. Mijnheer de Minister, in de sector van het muziekonderwijs en in het kunstonderwijs wordt u geconfronteerd met bezuinigingen. Hoe zult u in de komende weken een oplossing geven aan de geweldige behoeften aan muziekonderwijs en aan de rationalisatie en programmatie in het kunstonderwijs. **(Applaus bij de CVP)**

De Voorzitter : De heer Vanhorenbeek heeft het woord.

De heer L. Vanhorenbeek (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, deze bespreking van de onderwijsbegroting 1985 wordt eigenlijk overschaduwd door de recente ondertekening van de principiële overeenkomst door de vier grote Vlaamse partijen. Reeds geruime tijd hebben de Vlaamse partijen – weliswaar onder de impuls van de VU – zich uitgesproken voor de federalisering van het onderwijs. De plechtige ondertekening van 24 januari 1985 kan daar ook beschouwd worden als een eerste schuchtere stap naar de totale overheveling van de onderwijsmaterie naar de Gemeenschappen.

Ondanks het feit dat de volledige communautarisering van het onderwijs slechts mogelijk is na de herziening van artikel 59bis van de Grondwet, stellen wij toch vast dat de interpretatie van dit artikel te restrictief werd opgevat. Hoewel de Vlaamse Raad het forum bij uitstek zou moeten zijn om het totale pakket van het onderwijsbeleid in Vlaanderen grondig te kunnen evalueren, moeten wij jammer genoeg vaststellen dat de onderwijsmaterie, waarover Minister Lenssens de bevoegdheid heeft binnen de Vlaamse Regering, erg beperkt en onvolledig van inhoud is. De bevoegdheid inzake onderwijs wordt inderdaad op een vrij onlogische manier opgedeeld tussen het nationale en het gemeenschapsniveau, waarbij het

voor elke objectieve waarnemer al lang duidelijk is dat het nationale niveau teveel bevoegdheden onttrekt aan het gemeenschapsniveau. In een vooraanstaand rechtskundig tijdschrift wordt trouwens duidelijk aangetoond dat het bevoegdheidspakket van de Vlaamse Gemeenschap inzake onderwijs minimaal werd gehouden.

Op de onderwijsbegroting 1985 werd een bedrag van 11,3 miljard frank voorzien, hetgeen 13,8 procent van de totale Vlaamse begroting betekent. De belangrijkste uitgaven gaan naar de sectoren van het kunstonderwijs, de studietoelagen, de beroepsopleiding en de sociale promotie.

Door de verlenging van de leerplicht met de mogelijkheid van deeltijds leren zal rekening dienen gehouden te worden met de drastische verhoging van de budgettaire middelen. Binnen twee jaar, in 1987, zal de leerplicht volledig op 18 jaar gebracht zijn en zullen bijkomende kredieten dienen aangesproken te worden.

Heel wat laaggeschoolde kansarme jongeren zullen inderdaad van het Onderwijs Sociale Promotie gebruik maken als een schakel naar een of andere vorm van beroepsopleiding. Mogen wij er hier reeds bij de heer Minister op aandringen dat deze onderwijsvorm niet beperkt blijft tot een aantal proefprojecten maar efficiënt wordt uitgebouwd opdat de continuïteit zou kunnen verzekerd worden ? In deze crisisperiode wordt de publieke opinie vrij wel dagelijks gealarmeerd door het neerhalen van het algemeen vormingspakket, ten voordele van de kweek van zogenaamde vak- en beroepsidioten. Daarom willen wij er bij de Minister op aandringen dat streng gewaakt zou worden over de stevige uitbouw van het pakket „algemene vorming”, steunend op een verantwoorde pedagogische basis. Wat de studietoelagen betreft, wensen wij onze Vlaamse Regering te feliciteren met de lovenswaardige correctie die zij heeft aangebracht, waardoor een grotere gelijkheid tot stand kon komen tussen de vervangingsinkomsten en de inkomsten uit arbeid.

Het belangrijkste pakket van de be-

Vanhorenbeek

groting omvat het kunstonderwijs, waar de aandacht zich vooral toespit op de hervorming van het hoger en secundair kunstonderwijs. Bij de verdere bespreking zullen wij het specifiek karakter van dit onderwijs nooit uit het oog mogen verliezen, daar dit onderwijs gegrondvest is op het pedagogisch principe van de individuele begeleiding.

Tijdens de ministeriële toelichting in de Commissie werden de algemene beginselen van deze ingrijpende hervormingen geformuleerd, waarbij het ons opviel dat nog steeds voorstellen van de administratie en van de betrokken adviescommissies worden ingewacht. **Reds** jaren wordt op deze voorstellen gewacht, zodat men zich terecht de vraag kan stellen wanneer nu eindelijk schot in deze zaak zal komen. In afwachting dat deze voorstellen worden klaargestoomd, kunnen wij wellicht enige vragen en bedenkingen formuleren inzake het kunstonderwijs in het algemeen en het muziekonderwijs in het bijzonder.

Voor het kunstonderwijs met beperkt leerplan is de huidige situatie immers erg nadelig, want ingevolge de besparingsmaatregelen wordt elke uitbreiding voor hen onmogelijk. Daarom zou ik van de Minister graag de stand van zaken vernemen betreffende het aangekondigde rationalisatie- en programmatieplan.

Door het feit dat het kunstonderwijs met volledig leerplan ressorteert onder de nationale Minister en het beperkt leerplan onder de Gemeenschapsminister, kan hier geen sprake zijn van enige coördinatie, waarbij beide onderwijsvormen mekaar dreigen te overlappen. Dat is de reden waarom wij stellen dat de nadelige situatie voor het beperkt leerplan zo spoedig mogelijk ongedaan moet worden gemaakt. Tevens willen wij zeer sterk aandringen op de totstandkoming van een rationalisatie- en programmatieplan tegen het schooljaar 1985-1986. In verband met de aanvragen tot programmatie van het kunstonderwijs met volledig leerplan, blijkt eens te meer hoe onlogisch de taak

verdeling tussen Staat en Gemeenschap wel is. 1985 werd uitgeroepen tot het Jaar van de Muziek en van de Jeugd. Dat roept verwachtingen op, maar schept ook verplichtingen. Want het muziekonderwijs bevindt zich momenteel in een nood situatie, waarin het terecht is gekomen ingevolge de opeenstapeling van ongecoördineerde maatregelen. Indien er niet snel treffende maatregelen worden genomen, dreigt ons muziekonderwijs, dat gedurende 25 jaar moeizaam werd opgebouwd en gedemocratiseerd, in zijn wezen zelf te worden aangetast. Honderdduizend leerlingen en studenten in het Vlaamse land hopen dat dit Jaar van de Muziek een keerpunt in de juiste richting moge zijn.

Het noodgedwongen invoeren van wachtlijsten brengt een drastische daling van de kwaliteit van het onderwijs met zich mee. Een adequate oplossing, zoals blijkt uit het omstandig rapport van de Vlaamse Vereniging ter Stimulering van het Onderwijs in Muziek, Woord- en Danskunst verschenen in november 1984, ligt logisch voor het grijpen en kost minder dan de opslopende versnippering in het secundair muziekonderwijs. Daarnaast bestaat er, vanuit de noodzaak aan kwaliteit, een manifeste behoefte aan onderwijsbeschermende cumulatiemogelijkheden. Zoniet dreigt een nivellering van de intellectuele inbreng van het professorenkorps de kwaliteit van het onderwijs te ondermijnen.

Ten slotte drukt de ongenueerde blokkering van het aantal wekelijkse lessen per school als een onomkeerbare bedreiging op de toekomst van het muziekonderwijs. De normverhogingen bieden immers geen juiste oplossing aangezien zij de kwaliteit van het onderwijs met beperkt leerplan aantasten. Indien de huidige situatie niet deskundig wordt aangepakt, zal de ravage over 10 jaar niet meer te meten zijn.

Een eerlijke rationalisering die gericht is op een haast noodzakelijke uniformiteit tussen het beperkt en volledig leerplan, kan de gelden opleveren om de wachtlijsten op te lossen

en de blokkering van het aantal lessen op te heffen.

Mogen wij er derhalve bij de Minister op aandringen om – samen met zijn nationale collega – een realistische en cultureel gerichte oplossing te verlenen aan deze problematiek, die het muziekonderwijs in Vlaanderen ondergraaft en dreigt neer te halen ?

Uit het voorgaande blijkt duidelijk dat elk Vlaams beleid door het huidig semi-unitair systeem quasi onmogelijk is. Bovendien ontvangt de Vlaamse Gemeenschap veel te weinig kredieten in verhouding tot haar leerlingenaantal. Deze elementen en het feit dat de Vlaamse inzichten inzake onderwijs sterk verschillen van deze van onze Franstalige medeburgers zijn voor ons een reden om nogmaals te pleiten voor een volledige federalisering van het onderwijs. Tot slot wenst de Volksunie de Vlaamse Regering erop te wijzen dat de culturele zelfontplooiing van de Vlaamse Gemeenschap slechts een schimmenautonomie is en blijft, zolang het hele onderwijsbeleid niet onder de rechtstreekse bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap valt.

Ons inziens hoeven de Vlamingen niet langer te wachten op de resultaten van de moeizame besprekingen in de Technische Werkgroep in verband met de communautarisering van het onderwijs, maar kunnen zij rustig de stap zetten naar een Vlaamse Kamer van de Schoolpactcommissie, om zo te groeien naar een eigen Vlaams Onderwijspact. Omdat het duidelijk is dat men slechts van een Vlaams onderwijsbeleid kan spreken, wanneer de unitaire Schoolpactcommissie werkelijk gefederaliseerd is. De rest wordt dan een kwestie van openheid en volwassen verdraagzaamheid in een autonoom Vlaanderen. **(Applaus)**

De Voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer E. Beysen (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, ik treed hier op als „wisselspeeler” voor een zieke collega en derhalve wil ik mijn uiteenzetting beperken tot enkele beschouwingen met

Beysen

betrekking tot de communautarisering en tot de Autonome Raad voor het Rijksonderwijs. Terecht werd bij deze bespreking heel wat aandacht besteed aan de communautarisering, aspect dat ik ook reeds aangehaald heb tijdens de algemene bespreking van de begroting van de Vlaamse Raad. Toen kon de Voorzitter van de Vlaamse Executieve aankondigen dat eerstdaags het akkoord tussen de Vlaamse partijen zou worden ondertekend, wat intussen ook is gebeurd. Het is verheugend om vast te stellen dat dit akkoord is kunnen tot stand komen omdat, naar het mij voorkomt, de verantwoordelijken uit alle Vlaamse partijen ervan overtuigd zijn dat de onderwijsmaterie een **gemeenschaps**-aangelegenheid hoeft te zijn in de nabije toekomst. Hoe belangrijk dit principieel akkoord ook is, toch moet nu worden nagegaan hoe de verhoopte communautarisering in de toekomst kan worden gerealiseerd. Hier moeten wij realistisch blijven gezien we geconfronteerd worden met een tijdrovende procedure maar moeten we ook oog hebben voor de vereiste gekwalificeerde meerderheden zonder **dewelke** de communautarisering geen feit kan worden omdat wij als Vlamingen onmogelijk eenzijdig de communautarisering kunnen realiseren.

Dit betekent dat, naast het akkoord tussen de Vlaamse partijen, het tijd wordt dat ook overleg met de Franstalige partijen wordt gepleegd ten einde te kunnen waarborgen dat in de loop van de volgende legislatuur de door ons allen betrachtte communautarisering een politiek feit **zou** kunnen worden.

Zeer nauw in verband met deze communautarisering staat de totstandkoming van de Autonome Raad voor het Rijksonderwijs. Ik vind het positief dat ik de woordvoerder van de CVP hoor zeggen dat zijn partij ongenueanceerd voorstander is van de totstandkoming van deze Autonome Raad voor het Rijksonderwijs. Ondanks alle verklaringen die hieromtrent worden afgelegd en het beginselakkoord dat tussen de Vlaamse partijen is bereikt,

dient de vraag te worden gesteld hoe men tot deze spoedige totstandkoming van de Autonome Raad voor het Rijksonderwijs kan komen. Indien de oprichting van deze Autonome Raad wordt gekoppeld aan de **communautarisering** van het onderwijs, betekent zulks dat nog een aantal jaren zullen verlopen vooraleer de zo betrachtte autonomie van het Rijksonderwijs een feit zal zijn.

Ik durf hier de mening verkondigen dat het Rijksonderwijs zich niet langer kan permitteren zo lang op de oprichting van de Autonome Raad voor het Rijksonderwijs te wachten. Bestaan er dan geen alternatieven? Een alternatief zou er kunnen in bestaan dat, zoals trouwens in de Regeringsverklaring werd neergeschreven, deze Autonome Raad voor het **Rijksonderwijs** bij wet zou tot stand komen in afwachting dat de communautarisering een feit wordt.

Daarom moeten wij de mogelijkheid om de Autonome Raad bij wet te laten tot stand komen, niet zo maar uitschakelen. Ik onderschrijf met de heer Moors dat de totstandkoming van deze Raad een dringend karakter vertoont, en wel om drieërlei redenen. Ten eerste, is het mijns inziens niet gezond dat een Minister wie het ook moge zijn, tegelijkertijd hoofd is van de inrichtende macht van een bepaald net is en tegelijkertijd voogd van alle andere onderwijsnetten; ten tweede, de efficiëntie van het Rijksonderwijs wordt zeer sterk afgeremd door een verstikkende bureaucratiesering. Inderdaad, ook de heer Moors heeft onderstreept hoelang het duurt om bij voorbeeld in het Rijksonderwijs een interimaris aan te stellen; een schooljaar dat slechts een beperkt aantal lesdagen kent, kan zich een dergelijke luxe niet veroorloven, vooral op het ogenblik dat de arbeidsmarkt onmiddellijk ke indiensttreding toelaat. In het Rijksonderwijs is het inderdaad een normale situatie dat een interimaris voor één week niet kan worden aangesteld aangezien tegen de tijd dat hij is aangesteld de titularis opnieuw zijn plaats kan innemen. Een derde en niet onbelangrijke reden is, dat halt moet toegeroepen worden aan de verregaande politisering van het Rijkson-

derwijs, wat dit net minder aantrekkelijk maakt dan andere wetten. Ik meen trouwens te mogen vaststellen dat binnen de Vlaamse partijen een consensus groeit om het Rijksonderwijs opnieuw aantrekkelijk te maken.

Tot slot van deze korte uiteenzetting, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, zou ik in een toekomstperspectief het volgende willen zeggen. Wanneer het onderwijs naar de Gemeenschappen zou worden overgeheveld, meen ik dat voorbereidend werk moet worden gemaakt ten einde de onderwijsbevoegdheden te groeperen onder de bevoegdheid van één onderwijsminister, zulks in de meest ruime zin. Een versnippering van bevoegdheden is altijd een nadelige beleidsfactor. Wanneer ik zeg in de meest ruime zin, bedoel ik daarmee dat wij oog moeten hebben, vooral in het kader van de verlenging van de leerplicht, voor het feit welke bijvoorbeeld de functie is van de middenstandsopleiding, van de RVA-opleiding en of dit eigenlijk niet beter zou kunnen worden geglobaliseerd in de onderwijsmaterie, onder de bevoegdheid van één onderwijsdepartement dat zich tot formele taak stelt zich met alle opvoedingsproblemen van onze jeugd, verspreid over de diverse domeinen, bezig te houden.

Dat is uiteraard een toekomstvisie, maar ik geloof dat, wanneer wij spreken over het overhevelen van bevoegdheden naar de Gemeenschappen, wij niet mogen nalaten ook deze aspecten te bekijken, voor te bereiden en te discussiëren en dit bij voorkeur in overleg met de verschillende verantwoordelijke partij en. **(Applaus)**

De Voorzitter : De heer H. Van Rompaey heeft het woord.

De heer H. Van Rompaey (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, de huidige gemeenschapsbevoegdheid inzake onderwijs raakt nog niet rechtstreeks aan de onderwerpen die ik bij deze tussenkomst aan de orde zou willen brengen, met name de samenwerking tussen onderwijs en industrie en de opleiding in de informatica. Het succes dat evenwel de Vlaamse Regering

H. Van Rompaey

oogst door de organisatie van de grootste technologische beurs ter wereld maakt het niet meer dan noodzakelijk dat zonder uitstel ook over deze twee thema's binnen de Vlaamse Regering en binnen de Vlaamse Gemeenschap van **gedachten** wordt gewisseld. Het is een schitterende verdienste van de Vlaamse Regering door de organisatie van Flanders Technology International de hefboom te installeren die onze Vlaamse industrie mee zal optillen naar een **eersterangs-niveau** in de toekomst. Deze hefboom zal slechts doeltreffend kunnen overgehaald worden wanneer een betere samenwerking tussen het onderwijs en de industrie tot stand komt en wanneer de opleidingsprogramma's met voorzichtigheid worden aangepast.

In het UNESCO-document „**Innovation et Société**” wordt sterk gepleit voor deze samenwerking onderwijs en industrie. Deze samenwerking veronderstelt niet dat   n van beide partners een dominante rol zou moeten spelen. Het verhaal moet uit de wereld dat bijvoorbeeld de industrie de details van de onderwijsprogramma's zou moeten bepalen. In het interessante boek van de Nederlanders Van Hoof-Dronkers „Onderwijs en Arbeidsmarkt” wordt het principe als zou er een automatische, onomkeerbare en verengende relatie bestaan tussen onderwijs en arbeid zeer sterk gerelativeerd. In de Verenigde Staten merkt men dat een groot percentage van universitair afgestudeerden in het bedrijfsleven een functie vervullen die eigenlijk niet onmiddellijk bij de genomen opleiding aansluit.

In Duitsland en Frankrijk werd in het centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding grondig gepeild naar het verband tussen onderwijs en werkgelegenheid met zijn gevolgen voor de arbeidsmarkt en het onderwijsbeleid. Men merkt daar op dat bijvoorbeeld productie-eenheden in dezelfde sector en met gelijksoortige technische en economische kenmerken — wat betreft grootte, produkt, technische uitrusting — op een en hetzelfde tijdstip een sterk variërende wijze van inzetten van arbeidskrach-

ten tonen. Tussen bedrijven met gehele of bijna gelijke technische economische kenmerken ziet men toch een grote verscheidenheid van organisatievormen. Tegelijkertijd leiden deze verschillen in werkorganisatie ertoe dat de functiebeschrijvingen niet slechts verschillen van bedrijf tot bedrijf, maar ook variëren tussen de productieafdelingen binnen één bedrijf.

Specifiek voor Duitsland is dat regels zijn uitgewerkt, bindend voor het hele Duitse grondgebied, die aangeven welke vaardigheden, bekwaamheden en kennis de leerling moet verwerven in het gekende duale systeem, dit wil zeggen gemengd systeem van schoolopleiding en bedrijfspraktijk. Voor de beoordeling van de duale beroepsopleiding is van belang dat men zich doorgaans concentreert op een beperkt aantal zeer polyvalente en wijd verspreide beroepen. Deze concentratie is een al lang gekend verschijnsel en bovendien voltrekken zich de veranderingen in de rangorde van de meest frequente beroepen alleen op lange termijn, zodat telkens grote hoeveelheden arbeidskrachten met gelijkwaardige beroepsopleiding ter beschikking zijn.

Men stelt verder in Frankrijk en Duitsland vast dat met de ontwikkeling van een technologisch particularisme, een technische bedrijfsgebondenheid van de kwalificaties samengaat. On-the-job training leidt tot kennis, bekwaamheden en vaardigheden die binnen één specifiek bedrijfskader produktief kunnen worden gemaakt. De overeenkomstige arbeidsplaatsen hebben echter geen tegenhanger elders in het bedrijfsleven.

Het is geen ontoring van de hoffelijkheid te stellen dat in ons land de dialoog arbeidswereld-onderwijs alsnog op een erg laag pitje staat. Er wordt wederzijds kritiek gegeven, er is wederzijds mistevredenheid. Toch worden er sporadisch inspanningen gedaan om de dialoog op gang te brengen. Concrete initiatieven verdienen aanbeveling en aanmoediging, zoals goed voorbereide en geleide bedrijfsbezoeken, studentenstages, begeleiding van eindwerken en participaties van bedrijfsmensen aan juryactiviteiten. Op het strikt materiële vlak kun-

nen bedrijven nuttige diensten aan onderwijsinstellingen bewijzen door het ter beschikking stellen van afgeschreven apparaten en materiaal. In dit verband verdienen „industriële rommelbeurzen” zeker aanbeveling.

De „Derde Industriële Revolutie” is echter een grote uitdaging voor de industrie en voor het onderwijs en ook voor de samenwerking tussen industrie en onderwijs. Uit de hierboven weergegeven beschouwingen mogen blijken dat deze samenwerking er niet moet zijn om één van beide partners een dominante positie te laten verwerven. De samenwerking is zonder meer noodzakelijk om de uitdaging als zodanig vanuit de opdracht  n van de industrie  n van het onderwijs aan te kunnen.

Een van de belangrijkste pijlers van de Derde Industriële Revolutie is de informatica. Deze informatica biedt zowel aan de industrie als aan het onderwijs enorme mogelijkheden maar stelt ook zijn specifieke problemen.

De huidige opleidingen op het niveau van het secundair onderwijs en het hoger onderwijs van het korte type, zoals gegeven in de afdelingen informatica, industriële informatica, computertechnieken en andere, zijn bestaande opleidingen die zich meestal beperken tot het programmeren op micro- of minicomputers. Het universitaire onderwijs vormt licentiaten informatica, ingenieurs computerwetenschappen en andere. Dit zijn theoretische hoogstaande opleidingen gericht naar een dieper inzicht van de wiskundige, logische en elektronische achtergronden van hard- en software.

Tegenover de hierboven vermelde opleidingen staan dan de computeractiviteiten. Het eerste niveau bestaat uit de ontwikkeling van het concept, basis soft- en hardware, de ontwikkeling van de microcoding, het op punt stellen van nieuwe programmeertalen, de systeemsoftware en andere. Dit niveau vereist een universitaire vorming. Het werkterrein ligt bij de constructeurs van computers.

Het tweede niveau omvat het ganse beheer van een computercentrum : dit is de installatie en het onderhoud van de basissoftware, de organisatie

H. Van Rompae

en optimalisatie van het computersysteem, de foutanalyse en foutoplossing en de physical planning. Dit niveau vereist de tot nog toe onbestaande opleiding van een lang type.

Het derde niveau is dit van de end-user. Momenteel bestaat dit uit :

- analyse van het probleem, user ;
- analyse van het te gebruiken systeem, analist ;
- schrijven van de toepassingsprogramma's, programmeur ;
- bedienen van het systeem, operator ;
- inbrengen van de gegevens, ponsster.

De functies van de analist en programmeur worden meestal uitgeoefend door afgestudeerden uit het hoger onderwijs van het korte type, terwijl men voor operator en ponsster eerder uit het secundair onderwijs recruteert.

Het krachtiger worden van de hard- en software, op punt gesteld door de constructeur, veroorzaakt een verschuiving en een wijziging van de aard en de ingewikkeldheid van de functies hierboven vermeld in het tweede en derde niveau. Zo stelt men vast dat de ponsster, de operator, de programmeur en de analist in de toekomst zullen wegvallen of reeds weggevallen zijn en dat de user wegens de enorme mogelijkheden aan hard- en software die hem ter beschikking worden gesteld, rechtstreeks zijn probleem aan de computer zal kunnen opdragen. Dit wordt mogelijk dank zij nog meer geëvolueerde talen, de aanwezigheid van intelligente terminals en het capteren van de nodige gegevens via gekoppelde microcomputers die fysische grootheden digitaliseren en rechtstreeks in het grote systeem invoeren.

Hierdoor zullen een aantal uitvoerende en repeterende taken, die op heden nog in de bedrijven uitgevoerd worden, wegvallen zoals onder andere het veelvuldig overschrijfwerk in de administratie, het vermenigvuldigen en klasseren van documenten, het tekenen en overtekenen in tekenbureaus.

Algemeen gezegd : de probleemstel-

ler wordt probleemanalist en directe gebruiker van de computer. Daarom moet in alle discipline zowel van het secundair als hoger onderwijs informatica als algemene opleiding opgenomen worden. Deze algemene opleiding moet gericht zijn op de logica van de probleemoplossing, zeker niet op de programmatie. Men dient zich te beperken tot een programmeertaal om enkele problemen uit te werken.

De nationale Minister, bevoegd voor het Nederlandstalig onderwijs, heeft in antwoord op mijn interpellatie van 6 november in de Kamer beklemtoond dat het grootste belang moet gehecht worden aan de samenwerking onderwijs en industrie en aan de specifieke opleiding in de informatica. Hij kondigde een aantal belangrijke initiatieven ter zake aan. Graag had ik van de Minister vernomen welke initiatieven binnen de Vlaamse Regering worden voorbereid of reeds genomen zijn om :

1. die noodzakelijke samenwerking tussen onderwijs en industrie op gang te brengen en dit in het licht van Flanders Technology ;

2. een aangepaste opleiding in deze moderne technologieën in het bijzonder dan in de informatica te verzekeren. **(Applaus bij de CVP)**

De Voorzitter : De heer Somers heeft het woord.

De heer J. Somers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, het is niet de eerste maal dat wij een betoog houden betreffende de toekenning van een eerste prijs „Beiaard” aan de Internationale Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn te Mechelen.

Reeds in mei 1977 hebben wij in de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap een voorstel van decreet ingediend tot bevordering van de beiaardkunst in Vlaanderen met het doel een eerste prijs „Beiaard” wettelijk te laten erkennen. In 1980 hebben wij een gelijkaardig voorstel van decreet bij de Vlaamse Raad ingediend. In tegenstelling met de op elkaar volgende Ministers, verantwoordelijk voor het onderwijs en meer bepaald voor het kunstonder-

wijs, heeft Minister Lenssens positief op ons voorstel gereageerd.

Einde vorig jaar kon ik de Minister vragen in welke fase de besprekingen over de installatie van een eerste prijs „Beiaard” zich bevonden. In zijn antwoord schetste de Minister de moeilijkheden waarmee hij de kampen heeft om die te realiseren. Er moet onder meer een samenwerkingsformule worden gezocht tussen de Beiaardschool, de conservatoria en het Lemmens-instituut. De Beiaardschool is immers een gesubsidieerde inrichting van het secundair niveau met beperkt leerplan. Bovendien geldt de remwet van 1973 en moet de discussie over de eerste prijs worden geplaatst in de context van de komende hervorming van het hoger kunstonderwijs in uitvoering van de wet van 7 juli 1970 op het hoger onderwijs.

Deze problemen werden ons reeds in 1977 voorgeschiedt toen ons voorstel in de bevoegde Commissie ter sprake kwam. De opmerkingen die de Minister maakte zijn dus niet nieuw. Wij begrijpen wel dat het niet allemaal zo eenvoudig gaat.

Einde 1984 heeft de Minister echter meegedeeld dat eerstdaags een rechtstreeks overleg en een confrontatie met alle betrokkenen zal worden georganiseerd om het voorontwerp van een executievebesluit te bekijken. Er komt dus schijnbaar beweging in de zaak.

Mijnheer de Minister, wij worden nu toch wat ongedurig. Immers, op 11 mei 1984 mochten wij van u een ontwerp van executievebesluit ontvangen. Dit besluit werd aan alle betrokken instanties verzonden zodat zij hun advies en hun eventuele opmerkingen konden formuleren.

Nagenoeg één jaar later staan wij even ver. Uit reacties die u toen heeft ontvangen heeft u besloten, en ik citeer : „Ik heb mij dan ook voorgenoemen” — dit was in mei 1984 — „binnen de kortst mogelijke tijd met alle betrokken en een bijeenkomst samen te roepen”. Mijnheer de Minister, binnen twee maanden is dat een jaar geleden.

Indien wij aan dat tempo verder werken durven wij niet meer zeker zijn

Somers

dat u, tien jaar nadat wij in 1977 ons voorstel hebben geformuleerd, een gunstig gevolg zal kunnen geven aan onze vraag.

Wij dringen dan ook aan. Wij zullen met de regelmaat van een klok, vragen hoever het staat met het overleg en de confrontatie over het executievebesluit om een eerste prijs Beiaard te kunnen toekennen. Wij vragen aan de Minister ter zake een beslissing te nemen.

Indien de betrokkenen in deze aangelegenheid geen overleg of confrontatie wensen of indien de Minister niet in zijn opzet slaagt om dit overleg tot stand te brengen menen wij dat de Minister de betrokkenen voldoende tijd heeft gegeven om hun advies te formuleren.

Wij vragen dan ook dat de Minister, na acht jaar zoeken naar een oplossing en na bijna één jaar te hebben gepoogd een advies te bekomen en overleg te organiseren, nu zou beslissen het executievebesluit aan de Vlaamse Regering voor te leggen en te laten publiceren.

Indien de Minister nu niet doorzet bestaat de mogelijkheid dat het gestelde probleem opnieuw op de lange baan wordt geschoven, wat wij willen voorkomen nu men op het punt staat een oplossing te bereiken. Ik meen dan ook dat de Minister hier een grote verantwoordelijkheid draagt. Ik hoop dat wij later niet zullen moeten vaststellen dat de Minister de kans heeft laten voorbijgaan om de beiaardkunst zijn plaats te geven die ze in Vlaanderen verdient als een typisch oorspronkelijkzuid-Nederlands cultuurelement. **(Applaus bij de W)**

De Voorzitter : De heer Desutter heeft het woord.

De heer E. Desutter (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, mijn betoog naar aanleiding van de bespreking van deze begroting zal zeer kort zijn.

Een eerste vraag betreft het muziekonderwijs. Het is mogelijk te promo-

veren van muziekschool naar academie, maar men kan niet zoals ik het zou noemen, degraderen. Bepaalde academies voldoen qua peil echter niet meer aan wat van een dergelijke instelling vereist wordt. Moet niet overwogen worden om ook een degraderingsmogelijkheid in te lassen, zodat deze academies extra inspanningen zullen doen om op peil te blijven? Het zal u wel bekend zijn dat bepaalde academies deze naam niet meer waard zijn.

Dan heb ik nog kort enkele bemerkings in verband met het zeevisserijonderwijs. Het zeevisserijonderwijs wordt thans enigszins betwist door onder meer de Redercentrale. Wat is de beleidsvisie van de Minister ten opzichte van het zeevisserijonderwijs ?

Als gevolg van de wet op de leerplicht werd bij koninklijk besluit van 29 juni 1984 het secundair onderwijs gereorganiseerd. Heeft dit ook gevolgen voor het zeevisserijonderwijs ?

Mijn volgende vraag heeft betrekking op de opleiding aan boord van de Broodwinner, het opleidingsschip van de visserij. Meent u, mijnheer de Minister, dat de opleiding aan boord van dit schip aan de verwachtingen voldoet ?

Thans zijn geen studietoelagen voorzien in het zeevisserijonderwijs. Het is mij bekend dat u hiermee volop bezig is. Ik hoop dat u dienaangaande tot gunstige resultaten voor het zeevisserijonderwijs zal komen. **(Applaus bij de CVP)**

De Voorzitter : De heer Theo Kelchtermans heeft het woord.

De heer T. Kelchtermans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik wil mijn uiteenzetting ook kort houden. Ze heeft betrekking op twee onderwerpen, namelijk het kunstonderwijs en de studietoelagen. Voor deze twee materies wil ik mij beperken tot het stellen van enkele korte maar concrete vragen.

Wat het kunstonderwijs betreft, mijnheer de Minister, hebt u medio 1983

via de Vlaamse Executieve een aantal maatregelen getroffen die tot doel hadden de uitgavengroei in deze sector af te remmen. Eén van de maatregelen hield in dat elke kunstonderwijsinstelling in Vlaanderen het aantal uren kreeg toegewezen die ze reeds tijdens het schooljaar 1981-1982 had ; een blokkering dus van het lesurenpakket.

Mijn vragen hieromtrent zijn de volgende. Wat met de scholen die in de loop van de voorbije jaren hun aantal uren ongebreideld hadden uitgebreid ? Werden hierdoor de reeds bestaande wachtlijsten niet extra verlengd ? Werd er rekening gehouden — deze vraag is vooral relevant voor de provincie Limburg met een relatief jonge bevolking — met de uiteenlopende aangroei van de wachtlijsten ? In Limburg zal gezien de bevolkingstoename de aangroei van de wachtlijsten belangrijker zijn dan gemiddeld in Vlaanderen. Een onderdeel van deze vraag is : wat met de expansieve en de regressieve scholen ? Bestaat er geen gevaar voor veroudering van de schoolbevolking ? De jongeren komen immers op de wachtlijsten en de oudere leerlingen blijven fungeren als effectieve leerlingen.

Ten slotte, welk effect heeft de blokkering van het lesurenpakket op de tewerkstelling in deze sector ? De ervaring heeft ons geleerd, althans in de regio waarover ik kan meespreken, dat er vaak een alternatief zwart circuit wordt gecreëerd. Ouders sturen bij voorbeeld hun kinderen naar een privé-leraar.

Mijn tweede onderwerp betreft de studietoelagen. Zowel voor wat betreft de toelaatbaarheid tot het systeem als voor wat de berekening van de toelagen betreft, wordt het netto belastbaar inkomen in aanmerking genomen. Door de recente fiscale maatregelen van de Regering werd het netto belastbaar inkomen van sommige gezinnen verlaagd, van de meeste werd het echter verhoogd. Het werd verhoogd door de afschaffing van de forfaitaire aftrek van 143.000 frank voor vervangingsinkomsten. Het inkomen van een aantal andere gezinnen werd verlaagd ingevolge de

T. Kelchtermans

uitbreiding van het aantal fiscale aftrekken en omdat het werd gedeglobaliseerd door het liberatoir maken van de roerende voorheffing op het inkomen uit nieuwe onroerende goederen.

U hebt, mijnheer de Minister, in antwoord op diverse vragen herhaaldelijk geantwoord dat het probleem u niet onbekend is en dat een grondig onderzoek aan de gang is met het oog op een eventuele herziening van de reglementering.

Mijn vragen in dit verband zijn de volgende. Hoever staat deze situatie? Welke zijn de conclusies ervan? In welke mate zal deze studie leiden tot een wijziging van de reglementering en wanneer?

Met het academiejaar 1983-1984 werd de nieuwe reglementering inzake studietoelagen van toepassing. Welke verschuivingen heeft dit met zich gebracht ten overstaan van het oude systeem? Kan de huidige reglementering als „socialer” worden bestempeld dan de vorige en in welke mate?

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om een streekgebonden probleem voor te leggen. Bij een recente post-overval werd een groot aantal postassignaties buitgemaakt die bestemd waren voor het uitkeren van de studietoelagen. Heelwat mensen hebben mij concrete vragen gesteld. Zij zijn ongerust over de termijn van de regularisatie met betrekking tot de te betalen studietoelagen. Mijn vraag is dus: binnen welke termijn kan deze regularisatie gebeuren en zal deze betaling nu geschieden via uw departement of via het departement van mevrouw D'Hondt? (*Applaus bij de CVP*)

De Voorzitter : Minister Lenssens heeft het woord.

Minister J. Lenssens : Mijnheer de Voorzitter, ik zal onmiddellijk antwoorden. Dit feit was mij onbekend. Ik geef vandaag nog instructies zodat bij het Staatssecretariaat van PTT een onderzoek kan plaatshebben en kan worden vastgesteld binnen welke termijn de assignaties die niet werden geïnd, opnieuw in betaling kunnen worden gesteld. Ik verzeker u dat dit

alles met de meeste spoed zal gebeuren.

De Voorzitter : De heer Laridon heeft het woord om zijn interpellatie uiteen te zetten.

De heer A. Laridon (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, waarom deze interpellatie? Welnu, omdat het voor oningewijden precies zou kunnen voorkomen alsof de bloei van het muziekonderwijs zich onverminderd voortzet. Voor wie de zaak echter van nabij volgt en voor wie muziek en haar onderwijs van hun wezenlijk „zijn” kent en meemaakt, is het duidelijk dat de opeenstapeling van ongecoördineerde maatregelen een situatie hebben teweeggebracht die onontkoombaar zal leiden tot kwalitatieve en kwantitatieve terugval. De dagelijkse praktijk en in de gegeven omstandigheden de huidige noodtoestand tonen immers duidelijk aan — het wezemaal en bevestigd — dat muziekonderwijs met geen enkele andere vorm van onderwijs kan worden vergeleken. De woord- en danskunst gehoorzamen trouwens aan dezelfde „wet”. Het belang van de leerling-student en de kwaliteit van het onderwijs dienen als uitgangspunt.

Deze interpellatie is een noodkreet, een soort samenvattend appel aan de verantwoordelijkheid dragende autoriteiten.

Het werd reeds naar voor gebracht dat 1985 het jaar is van de muziek. We stellen dan ook onze hoop erop dat de Minister ertoe zal bijdragen dat dit jaar 1985 een keerpunt in de goede richting inzake het muziekonderwijs moge betekenen.

Achtereenvolgens behandel ik : wachtlijsten, blokkering van het aantal lessen, decumulatie, structuren en de rol van het katholiek muziekonderwijs.

Eerst en vooral bespreek ik de wachtlijsten.

Onder wachtlijst moet worden verstaan de lijst van de leerlingen uit de individuele cursussen die binnen het lessurenpakket waarover de school beschikt, bepaald op het niveau van het schooljaar 1981-1982, geen plaats vin-

den.

Volgens de ministeriële onderrichtingen mogen deze leerlingen geen les volgen, maar mogen wel de lessen van andere leerlingen bijwonen. In de praktijk worden in vele scholen, meestal ingevolge de wens van de plaatselijke autoriteiten of besturen, deze leerlingen toch binnen het lessurenpakket opgevangen.

Het gevolg is dat de lesduur van elke leerling stelselmatig vermindert en soms gereduceerd wordt tot 15 minuten per week.

Aan de sinds 1983-1984, ministeriële omzendbrief van 20 juli 1983, ingevoerde norm van 3 leerlingen per uur in de laagste graad van de individuele cursussen, bedroeg het aantal leerlingen op wachtlijst in 1987 ter plaatse onderzochte scholen : 7.155.

Omgerekend op de 102 bestaande scholen in het muziekonderwijs met beperkt leerplan bedraagt dit cijfer 8.388 ; tegen de „normale norm” van 2 leerlingen per uur zouden de wachtlijsten oplopen tot 12.582 leerlingen.

Ter vergelijking : in 1977 gaf de toenmalige verantwoordelijke Minister, tegen de norm van 2 leerlingen per uur, een cijfer van 10.000 op. Meer dan 86 procent van de scholen hebben wachtlijsten. Deze wachtlijsten komen thans voor in alle disciplines. Dit is een rechtstreeks gevolg van de blokkering van het aantal lessen per week.

De belangrijkste getroffen disciplines zijn : piano, strijkinstrumenten, gitaar, houten instrumenten, fluit, koperen instrumenten, slagwerk, harmonie, zang, orgel, voordracht en andere.

Op de 87 onderzochte scholen komen wij tot volgende constatering : piano op 60 scholen : 1.931 leerlingen op wachtlijsten ; strijkinstrumenten op 33 scholen : 255 leerlingen ; gitaar op 50 scholen : 884 leerlingen ; houten instrumenten inb. fluit op 59 scholen : 1.699 leerlingen ; koperen instrumenten op 35 scholen : 315 leerlingen ; slagwerk op 31 scholen : 113 leerlingen ; harmonie op 17 scholen : 132 leerlingen ; zang op 27 scholen : 179 leerlingen ; orgel op 18 scholen : 237

Laridon

leerlingen ; voordracht op 30 scholen : 405 leerlingen ; andere op 35 scholen : 492 leerlingen. In het conservatorium van Oostende staan 130 leerlingen op de wachtlijst, wat meer is dan 10 procent van het totaal aantal ingeschreven leerlingen. In Sint-Niklaas zijn 3.120 leerlingen ingeschreven terwijl 390 leerlingen op de wachtlijst staan. Dit is dus ook meer dan 10 procent.

Op de officiële schoolstatistieken komt geen rubriek voor, voor de vermelding van de wachtlijsten. Een recente vraag vanwege de overheidsadministratie om de wachtlijsten op te geven werd niet algemeen opgevolgd, uit wantrouwen omwille van vroegere interpretaties door de overheid aan wachtlijsten gegeven. Ook werd gevreesd dat het opgeven van wachtlijsten de overheid ertoe zou aanzetten het aantal lessen nog meer te beperken en het aantal leerlingen per uur voor de individuele cursussen nog op te drijven. De Minister beschikt dus niet over juiste gegevens wat betreft de wachtlijsten. Wanneer een school geen wachtlijst inzendt, wordt verondersteld dat zij geen wachtlijst heeft. De officiële cijfers zijn dus niet erg betrouwbaar.

De wachtlijsten worden vooral veroorzaakt door het groot leerlingenaanbod. Het schommelt jaarlijks rond de 90.000 en het betreft hier niet zo zeer volwassenen, zoals weleens wordt beweerd, maar vooral jongeren in de schoolleeftijd. Ook de blokkering van het aantal lessen per week en per school en de maatregel inzake de decumulatie dragen bij tot het ontstaan van lange wachtlijsten.

De blokkering van het aantal lessen per week en per school werd ongeënuanceerd ingevoerd. Ze geldt immers zowel voor expansieve als voor regressieve scholen. In februari 1984 werd aan een tiental scholen op – van buiten uit bekeken – willekeurige gronden, een bijkomend urenpakket toegewezen. Scholen met honderden leerlingen op wachtlijsten konden geen bijkomend uur verkrijgen, scholen met kleine wachtlijsten wel. Er werd voorafgaandelijk ook geen degelijk onderzoek verricht.

De gevolgen van de blokkering zijn dan ook talrijk. In de eerste plaats geeft dit aanleiding tot het ontstaan van langere wachtlijsten die echter soms door normverhoging worden verdoezeld. Het leidt ook tot een uitzichtloze situatie voor leerlingen die op de wachtlijst staan en vooral voor nieuwe leerlingen. Door de blokkering ontstond, voor het eerst sinds de Tweede Wereldoorlog, werkloosheid bij afgestudeerden. Door een nieuwe normverhoging tot drie leerlingen per uur in het tweede leerjaar van de individuele vakken, gaan 120 volledige betrekkingen verloren. De reeds ingevoerde normverhoging, berekend op de toestand in 87 onderzochte scholen, wat neerkomt op 17.230 leerlingen in de laagste graad, betekende een verlies van meer dan 200 volledige betrekkingen. Door de blokkering verdwijnt ook het democratisch recht op muziekonderwijs en kennen alle vormen van niet controleerbaar privé-onderwijs, waar het financieel belang primeert op dat van de leerling, een grote opleving. De situatie van leerlingen die in de toekomst muziekonderwijs willen volgen, wordt uitzichtloos en steden en gemeenten moeten

vaststellen dat hun beleid slecht rendoert. Door de blokkering worden de liefhebbersmuziekafdelingen in het VSO bevorderd. Er zijn 10 vestigingen gepland waarvan er reeds twee in werking zijn te Hasselt en te Turnhout. Het geeft ook aanleiding tot de bloei van de jeugdmuziekscholen die gedeeltelijk gesubsidieerd zijn maar hun doel voorbijgaan en vaak niet-professionele musici aanstellen die over het algemeen dan nog cumuleren. Dit leidt tot een versnippering van het muziekonderwijs.

Mijnheer de Minister, er is uitgerekend dat één uur les per week aan wedde gemiddeld 35.000 frank per jaar kost. Dit werd meegedeeld door de Administratie. Dit betekent dat een volledige oplossing voor de wachtlijst, aan drie leerlingen per uur in de hoogste graad, per jaar nog geen 100 miljoen zou kosten, namelijk 99 miljoen 166.000 frank juist. Hierbij rijst de vraag of het werkelijk niet mogelijk is voor het muziekonderwijs, dat zoals de laatste jaren is vastgesteld een grote expansie kent, een inspanning van nog geen 100 miljoen frank te doen.

In zijn uiteenzetting over de begrotingsproblematiek onderwijs beklemtoonde de heer A. Laridon (SP), Secretaris van de Raad, de sociaal-culturele opdracht van het onderwijs. Zijn interpellatie over het muziekonderwijs bestempelde hij als een noodkreet

Laridon

Men kan ook vragen of rationalisatie mogelijk en noodzakelijk is. Ten eerste zijn wij van mening dat men de kunsthumaniora zou kunnen ontdoen van de algemene vakken. Hiervoor zou een protocolakkoord kunnen worden afgesloten met de VSO-scholen. De kunsthumaniora zou dan eerder pre-beroepsopleiding worden.

Ten tweede, stellen wij de oprichting voor van pre-beroepsafdelingen met beperkt leerplan in het muziekonderwijs, al dan niet in samenwerking met het VSO.

Ten derde, zou men moeten ophouden met het creëren van nieuwe netten voor de liefhebbersopleiding.

Dit alles zou leiden tot uniformiteit, depolitisering, kwaliteitsbehoud, ruime keuze en zelfs verdwijnen van de wachtlijsten door besparing in de kunsthumaniora's en het VSO.

Ten vierde zou ook een einde moeten komen aan versnippering inzake de materie die ressorteert onder de Minister van Cultuur. Ik denk hier aan de muziekateliers, de vroegere jeugd muziek scholen.

Een volgende bemerking geldt de decumulatie. De eventuele deblokkering van de lesuren en de oplossing voor de wachtlijsten moet noodzakelijk kerwijze gepaard gaan met een aanpassing van de decumulatieregeling.

De cumulatie in het muziekonderwijs, alleen beschouwen vanuit het standpunt van tewerkstelling, of bestempelen als asociaal is niet alleen eenzijdig doch vooral foutief.

De redenen waarom cumulatie wordt verboden voor het dagonderwijs gelden niet voor het muziekonderwijs. Het leerlingenaanbod is er voldoende om werkloosheid te voorkomen.

De eventuele werkloosheid in het muziekonderwijs oplossen door cumulatiet maatregelen is niet mogelijk omwille van de specifieke kwalificatie die voor ieder vak vereist is, en de grote verscheidenheid van vakken die er bestaat.

Cumulatie is in het muziekonderwijs

een kwaliteitsbeschermende factor. Een recente statistiek over het muziekonderwijs in Duitsland toont aan dat in het hoger muziekonderwijs 2/3 van de leraars hun ambt in cumulatie uitoefenen. In sommige grote muzieklanden is, om die reden, cumulatie zelfs verplicht.

In ons land kampen op dit ogenblik zowel hoger als lager muziekonderwijs met het probleem van het cumulatieverbod. Sinds augustus 1982 is elke vorm van cumulatie verboden, uitgezonderd voor wie sinds 1 september 1978 in dienst was.

Dit heeft ernstige gevolgen. Het wordt moeilijk orkestmuzikanten aan te trekken voor weinig gevolgde disciplines zoals hobo, fagot, contrabas, enzovoort.

Het invoeren van de zogeheten uitzonderlijke toestand blijft mogelijk. De procedure is evenwel zo stroef en de behandeling van de dossiers zo ondeskundig dat de steden meestal geen aanvragen meer durven indienen uit vrees een aantal kosten zelf te moeten dragen. In het hoger muziekonderwijs valt een merkbaar verschil van behandeling in het voordeel van het Lemmensinstituut op.

In januari 1982 besloot de Minister — omdat hij geen overzicht had van de kostprijs van het muziekonderwijs — alle uitzonderingsmaatregelen te weigeren, met als gevolg dat vaak maatregelen die zagezegd tot decumulatie leiden op die wijze als besparingsmaatregelen kunnen worden beschouwd.

Uit een door de Vereniging voor Secundair Muziekonderwijs vroeger gemaakte gedetailleerde enquête in een vierde van de scholen bleek dat 250 uren verloren gingen, 82 disciplines in deze scholen werden getroffen waarvan 33 verdwenen. Deze maatregel moet de Staat dus 8 à 9 miljoen frank hebben opgeleverd.

In verband met de cumulatiereregeling in het hoger muziekonderwijs dient de betekenis van het koninklijk besluit nummer 161 te worden belicht. Dit koninklijk besluit voorziet in de verplichting het niet-uitsluitend ambt als hoofdambt te aanvaarden als de

huidige wedde hierin hoger is dan de beginwedde in een andere onderwijsfunctie. Dit is het geval voor leraars van koninklijke conservatoria na gemiddeld tien jaar dienst die ook in de secundaire sector onderwijzen.

Dit besluit volgde slechts enkele maanden na het koninklijk besluit nummer 63 waarin met motivering in het verslag aan de Koning het niet-uitsluitend ambt omwille van zijn specifiek karakter ongemoeid werd gelaten. Het besluit verwondert ons en maakt de milieus van het muziekonderwijs wrevelig.

De achtergrond van het koninklijk besluit nummer 161, althans wat het niet-uitsluitend ambt betreft, is de volgende. De vertegenwoordigers van het katholiek onderwijs vinden het niet-sluitend ambt een onrechtvaardigheid die ongedaan moet worden gemaakt. Het is discriminerend voor het vrij onderwijs waar het niet van toepassing is en een sociale onrechtvaardigheid omwille van de te hoge maar nochtans wettelijk vastgelegde wedde. Het niet-sluitend ambt hindert de aanwerving van docenten voor het Vrij Hoger Kunstonderwijs. Ontstaan als bijambt en aldus geëvolueerd, moet het een hoofdambt worden om deze discriminatie ongedaan te maken. Ook het Kabinet van de Minister zou deze redenering volgen. Mocht dit niet zo zijn, is het niet-uitsluitend ambt tot verdwijnen gedoemd.

In december 1982 volgt het koninklijk besluit nummer 161 dat de feitelijke afschaffing van het niet-uitsluitend ambt inhoudt. Slechts 5 maanden vroeger werd in het verslag aan de Koning bij koninklijk besluit nummer 63 de specificiteit van het niet-sluitend ambt nog onderstreept. Aldus wordt in hoofdambt de wedde in volledige opdracht in de hogere instituten van het Vrij Onderwijs plotseling interessanter dan in het Rijksonderwijs.

Omdat dit besluit onverantwoord was — de betrokkenen verloren 40 tot 60 procent van hun inkomsten en werden in hun pensioen getroffen — werd in januari 1984 een oplossing uitgewerkt waarbij het niet-uitsluitend ambt in uren deelbaar werd, dat is een lagere wedde in vergelijking met het

Laridon

hoofdambt.

Dit lenigt de nood van de betrokken personen in zekere mate maar voor het hoger muziekonderwijs van de Staat betekent het de uitholling van onderwijs en kwaliteit.

Talrijke van de meest bekwame Belgische leerkrachten zochten sindsdien met succes hun heil in het buitenland, waar zij meer uren doceren dan in onze koninklijke conservatoria.

Inmiddels heeft het Kabinet een theorie opgebouwd omtrent het niet-uitsluitend ambt die dit volledig in discussie brengt. Deze theorie was zo tendentiekus dat ze door een advocatenbureau te Gent, op verzoek van de Vereniging voor het Secundair Muziekonderwijs en de docentenraden van de drie Rijkssconservatoria, in een

brief aan de heer Helincks moest worden tegengesproken en juridisch rechtgezet.

Ik heb het einde van mijn interpellatie ingekort omdat mijn spreektijd haast verstreken is. Toch nog enkele woorden over de structuren.

Het gesubsidieerd muziekonderwijs heeft nood aan geactualiseerde structuren die het onderwijs voor pre-beoeps en liefhebbers scheiden, wat reeds 15 jaar wordt gevraagd, en die de liefhebbers bovendien toelaten mee hun eigen niveau te bepalen.

In mei 1981 ontstond, dankzij de Commissie Broeckx, een consensus tussen de drie conservatoria en het Lemmensinstituut. Waarom werd in die richting niet verder gewerkt? Wel heeft het katholiek onderwijs een eigen ontwerp van raamdecreet opge-

maakt.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

— De vergadering wordt gesloten om 12.30 uur.
